NARRATIO

MORTIS IN ODIVM FIDEI

Londini in Angliâ illatæ

R. A. P. MAVRO SCOTTO,

Ordinis S. Benedicti Monacho Anglo, Monasterij S. Benedicti de Sahagun in Hispaniâ &c.

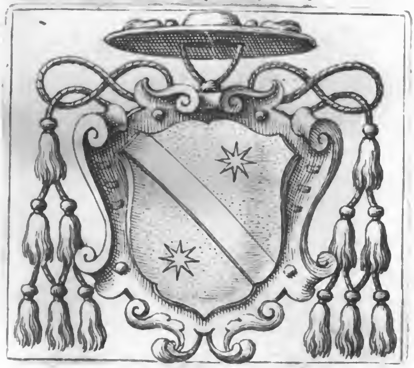
Descripta,

A P. IOANNE RVBEO,

Congregationis Angliæ eiusdem Ordinis Monacho.

AD ILLVST.mum ET REVER:mum D.

D. RAYNVTIVM SCOTTVM.

ROMÆ, Typis Iacobi Dragondelli. MDCLVII.

Superiorum Permissu.

Imprimatur,

Si videbitur, Reuerendissimo Pat. Magist. Sacr. Pal. Apost.

M. A. Oddus Vicesg.

Imprimatur,

Fr. Georgius Raynoldi, Magister, & Reuerendiss. P. Fr. Raymundi Capisucci Sacr. Pal. Apost. Mag. Socius, Ord. Præd:

LICENTIA

R. A. P: Laurentij Raynerij Congregationis Angliæ Ordinis S. Benedicti Præsidis &c.

NOS Laurentius Raynerius Cõgregationis Angliæ Ordinis Sãcti Benedict. Præses &c. R. P. Ioanni Rubeo, eiusdem Congregationis sacerdoti & Monacho &c. concedimus licentiam typis edendi *Narrationem mortis, in odium fidei Londini in Anglia illata R. A. P. Mauro Scotto Ordinis S. Benedicti. monacho &c.* vt mortis illius, causam modumque alii perspecta habentes, habeant pariter argumentum laudãdi pientissimam bonitatem Dei, qui tantum ei robur animi, & fortitudinem dedit, Nos vero, qui fratres illius sumus, singulare documentum patientiæ, & charitatis. Tantoque magisterio edocti, quantũ poterimus, seriò consideremus, quanti ea causa

æstimanda sit, quæ tam fortem præstantemque pugilem habuit; atque eũ imitati, e legũ nostrarum officijq. præscripto, totos nos sic dedamus illi ornandæ, & propagandæ, etiã sanguinis vitæque oppignoratione, vt a fidei hostibus agitati, obiecti periculis, coniecti in vincula, carcerum oppressi squallore, quibuscunque obruti malis, ipsiusque etiam truculentæ mortis horrore circumdati, *aspicientes*, exemplo illius, *in authorem fidei, & consummatorem Iesum*, omni, *confusione contempta*, hoc vnum timeamus, ne quid magis quam Deum timeamus. Datum in monasterio S. Laurentij de Dei custodia jn Lotharingia 20. Ianuar. 1657.

Ad Hebr. c. 12.

Locus † sigilli

F. Laurentius Raynerius
Præses &c.

Fr. Augustinus Connestabilis Secretarius.

DECLARATIO Authoris.

NE priuatus, publicam, homo sexcentis erroribus obnoxius, illius, qui in rebus diuinis non potest errare, prouinciam inuadens, traditioni suæ nomen religionis imponeret, *Vrbanus VIII. æternæ memoriæ sapientissimus Pontifex* 14. *Martij* 1625. *statuit*, ne quis imprimeret libros, eorũ hominum, qui sanctitatis, siue martyrij fama, vel opinione celebres e vita migrauerunt, gesta, miracula, vel reuelationes &c. continentes, sine recognitione, atque approbatione ordinarij &c. *Et die* 5. *Iunij* 1631. ne admitterentur elogia Sancti, vel Beati absolute, quæ cadunt super mores, & opinionem &c. cum protestatione in principio, quod ijs nulla adsit authoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantum sit penes authorem, &c.

S. Ambr. c, 2. in ep. ad Colos.

In

In quæ ne peccem, profiteor, protestorq. me hac in narratione, neque aliã mihi ab historica fidẽ asserere velle, neq. illi, quẽ narro, peculiarem cultum, aut venerationem, quæ solam post Sedis Apostolicæ declarationem debentur: sed more ab Ecclesia recepto, quà potero sinceritate commendare posteritati gesta hominis, cui, in odium fidei, fidei hostes vitam eripuerunt. Quodcunque autem, hoc dum conor, scripsero, decretis, & censuræ, S. Romanæ Ecclesiæ sponte lubensq. submitto, firmiter persuasus, eum, qui militanti Ecclesiæ non obedit, triumphanti placere non posse.

P. Ioannes Rubeus Monachus Anglus Ordinis S. Benedicti manu propria.

mo, mo no
ILL. ET REVER. D.

D. RAYNVTIO SCOTTO,

OLIM BVRGI S. DONINI

Episcopo,

Primùm ad Catholicos Heluetiæ, deinde ad Christianissimum Gallorum Regem

NVNTIO.

Sanctissimorum in Christo PP. DD.

Vrbani VIII. Innocentij X.

& ALEXANDRI VII.

iam feliciter regnantis,

Prælato familiari, Assistènti, &c.

TVOS ad lares, *Illustrissime, & Reuerendissime Præsul*, non solius tesserâ nominis P. Maurus Scottus diuertit. Nam quæ ipsum genuit Insula, tuis fuit na-

tale

tale ſolum; quam causam ſanguine propugnauit, multa peruigil cura, & labore impiger Sedis Apoſtolicæ Nūtius ornaſti; quas ſine diminutione poſſides virtutes, velut hoſpitalia numina ſecum adducit. Si difficilis aditu eſſes, iret per antiquitatem, per nobilitatem, & decora iret familiæ tuæ.

Antiquiſſimā cōmemoraret e clariſſima Duglaſſiorum in Scotia Comitum egreſſam, â Gulielmo Duglaſſio, (qui ductis è patria quatuor millibus militum, egregium momentum attulit ad bellum, (quo Carolus Magnus Deſiderium Longobardorum regem Apoſtolicæ inuadentem iura ſedis, deuicit,) anno reparatæ ſalutis 775. Placentiæ conſtitutam: ſed fruſtra id faceret, cum nihil apud Te antiquius, quam facilem omnibus comemque Te exhibere.

Narraret illius connubia, cum Gonzagis, ViceComitibus, Collaltis, Strozzis, Fliſcis, Dorijs, Rubeis, Palla-

ui-

uicinis, Lodronijs, San Vitalibus, Beuilaquis, Anguisciolis, Lãdis, Triuultijs, Alciatis, Maluicinis, Nerlis, Vermis, Comitibus de Arco, & de S. Secundo: sed neque illud apud Te necesse, qui ipsammet tibi benignitatem connubio stabili consociasti.

Prædicaret cum Sanzouino splendorem illius, quæ, vtcumque pro rerũ humanarum vicissitudine, deiecta summo Placentiæ principatu, *illis tamen fortunæ affluit bonis, Vt quinquagena,* (iam octogena) *mille scuta in cẽsu annuo, in possessione Fombiũ, Gazzanum, Guardameglium, Castellum de Bosco, Sarmetem, Gragnanum, Vigolinum, Riolum, Vicum marinum, & Fontanam numeret,* quibus addi possunt hodierno die Montalbum, Sanminiatum, Carpinetum, Grauagum, Guarzium, Passanum, Canfremagum, Cherium. *Ea fœlix prole multiplici, Vt Comites de Vigolino, de Agazzano, &*

Sãzouinus de familijs illust. Italię In familia Scotta.

de Sarmete, velut nobilissimas colonias, e sinu Virorum, et armis & literis illustrium, fœcundo emiserit. At enimuero superuacaneum pariter hoc esset, cum nihil æque splendidum apud Te, quā omnibus humanitatis officijs prælucere.

Titulos percurreret, cogeretque ad censum egregios sago, & toga viros, bello inclytos, infulis claros, Imperatorum, à consiliis, familiares, cōuictores, Potestates, quas vocant, seu Prætores Ticini, Mediolani, Placentiæ, ipsumque Albertum Placentiæ Principem: sed neque attinet illud, cum summis in titulis ponas, summe homines beneficijs deuincire.

Et plane, si titulos, vt potior accederet, consectari vellet, aut decora ingerere familiæ tuæ, satis esset abunde, Teipsum tibi præsentare, qui ea singula in Teipso, velut lucidissimo speculo repræsentas. Ita in te, ceu la-

pide exacōtalitho positum, quicquid vbique in tuis fuit; sic, quicquid præstantiæ in ijs sparsum, inteipso pulcherrimo opificio, apis argumentosa finxisti.

Nam si Fredericum Scottorum domus produxit *excellentem, & illustrē,* vt Sanzouinus habet *Iurisconsultum*; quis illud Tibi decus neget, qui vndeuicesimo ætatis anno, laurea ornatus doctorali, mox adlectus in Referendarium vtriusque Signaturæ ab opt. mem. Paulo V. idoneam iuris notitiam, iudicium acre, summam cum eruditione eloquentiam ad causas attulisti.

Sāzouinus vbi supra.

Esto, fuerit Ioannes Gulielmi filius circa annum Domini 840, fuerit Christophorus, fuerint alij singulari doctrina clari, scriptis illustres; quis tamē eam Te manere laudem inficiabitur, qui Heluetiorum Rempublicam, politiam sacram & profanam, indolem,

ritus, œconomiam victuro calamo descripsisti.

Demus Donatum Bobiensis, octauo post Christum sæculo, & Christophorum, ebulliente Caluiniana hæresi, Cabilonensis Ecclesiæ, infulis decoros, pietate insignes, velut astra maiora emicuisse; illum cultorem, defensorẽ, propagatorem fidei; hunc pugilem acerrimum, & verbo eam, atq. armis tutantem, Mineruum, suæ diœcesis oppidum, profligatis hæreticis, recepisse; Quisquam ne tamen, tibi esse poterit tam iniquus, vt Te spoliatum velit eiusdem fidei propugnatæ gloria, qui e Burgi S. Donini Episcopo Nuntius Romanæ Sedis ad Catholicos Heluetiæ, nullis pepercisti cẽsibus, labori nulli, ipsiusmet tuæ prodigus vitæ, vt eam defenderes, ornares, amplificares.

Quis neget inclytos bello viros fuisse, ipsummet Gulielmum, qui fami-

mi-

miliam in Italia plantauit, Petros, Paridas, Nicolaos, Paulos, Honorios, Troilos, Paulos Aemilios, Albertos? Sed neque ea vacas laude, qui militis Pontificij in bello contra principes fœderatos præfectus in tota ditione Picena, pari virtute, atque prudentia, quantum homini fas ecclesiastico, arma disposuisti.

Orlandum Ticini, atque Mediolalani Poteſtatem, quem vocant, Raynaldum Placentiæ, qui memorabit poſteritati; memoret pariter Illustrissimam & Reuerendissimam Dominationem tuam, Ariminum, Montaltum, Spoletum, totumque Picenum, principis cum approbatione, cum populorum applàusu administrasse.

Onufrio & Raynaldo magnæ datum laudi à Sanzouino, quod titulos gradusque dignitatum ab Henrico VI. Cæsare, & Ioanne rege Bohemiæ promeriti; Francisco, & Alberto se-

cun-

cundis, quod Carolo IV., & Sigiſmundo Imperatoribus à conſilijs, & conuictores fuiſſent; ſed neq. ab hac laude abes, tribus optimis maximis & ſapientiſſimis Pontificibus; Vrbano VIII. Innocentio X. & Alexandro VII, Prælatus familiaris, & Aſsiſtens.

Quæ habent præclara Scriptores de Raynaldo Legato Pontificio redēpti orbis an. 1263, de Antonio Maria oratore ad Iulium Papam ſecundum, quid habent præclari, quod aſſecutus, dicam, an prætergreſſus non ſit Illuſtriſsima, & Reuerendiſsima D. tua, quæ Apoſtolicę Sedis ad Catholicos pagos Heluetiæ nouem annis, mox ad Chriſtianiſsimum Gallorum regem ordinarius, atque extra ordinem Nuntius, ampliſsimum dignitatis gradum, (qui virum literis eminenter excultum requirit, tota ornatum rerum hominumque experien-

tia,

tia, prudentia inſignem) impleuit, vicit hominum expectationem?

Quãta laus! quale decus! gloria quãta Fräciſci III! qui decurrẽte ſæculo à Virgineo partu decimoquarto, ſapiẽtiæ ſuæ opinione hominum ſic imbuerat animos, vt arbiter perpetuus fuerit, concertationum, quæ Guelfos inter & Gibellinos gliſcebant? ea autẽ laude, ſplendore illo, ea gloria Te emicuiſſe ampliſsimo ſuffragio docuit Catholicus Hiſpaniarum monarcha, ingens teſtis, qui cum tractarentur feriæ armorum inter ipſum & Chriſtianiſsimum regem, eam habuit de tua integritate, atque notitia vtilitatis regum, & regnorum, vt suæ momenta cauſæ rationeſque Tibi, ad regem, quĩcum bella gerebat, Nuntio, loco hoſtili conſtituto, cum hominibus ſuæ gentis æmulis verſanti, inter medios degenti hoſtes exiſtimauerit committenda. Sciebat enim à

Te,

Te, qui nobilissima ortus familia omnia illius decora complexus, illius splendorem tua auxeras luce, dignitatem virtute, pietate religionem, & perspectũ habebas quicquid vniuscuiusque, seu causæ rationes petebãt, seu postulabat dignitas personæ; quicquid, vel rerum temporumque vrgebant circũstantiæ, vel christianæ rei necessitas exigebat, nihil potuisse proficisci, quod non esset ex adytis iustitiæ, e penetralibus æquitatis.

Quid igitur mirum, si Eminentissimus, & Reuerendissimus Franciscus Cardinalis Barberinus Archipresbyter, vt loquuntur, Basilicæ Vaticanæ, Vicariam illius dignitatem obtulerit tanta pietate viro? tanta prudentia Innocentius X. acerrimi iudicij Põtifex pontificiæ domus, & Palatij præfecturam? Quam sub optimo Maximo ALEXANDRO VII. iam feliciter regnante pariter exercuisti, donec, ipso

an-

annuente, post Teipsum, cum laudatissima opera, impensum per 40. annos rebus negotijsque Romanæ Sedis, posses otio & senectute, raro præstantique in aula priuilegio, frui.

Sed maxima hæc, & spectatissima, P. Maurus Scottus omittit, commune tibi cum ipso cognomen Scotti silet, Duglassiorum in Scotia, à quibus originem ducis, amplitudinem præterit; Scottorum, olim Cestriæ in Anglia Comitum, claritatem, atque eorum, qui florentes diuitijs, nobilitate illustres idem nomen, eandemque familiam diuersis eiusdem regni prouincijs magno cum decore sustinent, splendorem tacet, neque ingerit Placentinæ domus præstantiam, titulos, magnificentiam, dignitatem, contentus inuictum animi robur, decora vulnera, fusum sanguinem, mortem inclytam ostentare. Hæc enim, omnibus fortunæ bonis, do

nisque naturæ pluris apud Te & potioris momenti, fortius ipſum cõmendabunt, benignumque impetrabunt acceſſum ingens Scottorum nomini ornamentum allaturo. Interim vt optimus Maximus Deus Illuſtriſsimam, & Reuerendiſsimam Dominationem tuam, per militantis Eccleſiæ præſtantiora munera circumlatum, cõdigno remuneretur præmio in triumphante, atq. æterna fœlicitate beet, Illius, & ſuo nomine precabitur.

Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. T.

Seruus Humil.

F. Ioannes Rubeus.

ELENGHVS CAPITVM.

CAP. I.

HAERESI, rerum in Anglia potitæ, & conanti protere Catholicam religionem, complures egregiâ doctrina viri se opponunt: ijs se adiungunt sodalitij S. Benedicti monachi: e quibus P. Maurus Scottus, atque alij, dum partes suas implent, in odium fidei, a fidei hostibus trucidantur.

Cap.

Cap.

rum

rum virtutem author prosequitur, Eminentissimi Baronius, & Bellarminus laudant: SS. Congregationes S. Rom. & vniuersalis Inquisitionis & SS. Rituum cordi habent; Romani Pontifices commendant nulla ætas tacebit *pag.73*

Author. Homil. in varia loca S. Math. attribut. Chrisostomo.

Aliæ ſunt terreſtres pugnæ, aliæ cœleſtes victoriæ. In prælio Chriſti moriendo vincitur, cadendo ſurgitur, victoria per interitum comparatur.

NARRATIO MORTIS,

In odium Fidei
LONDINI IN ANGLIA
illatæ

R. A. P. MAVRO SCOTTO,

Ordinis S. BENEDICTI
Monacho &c.

Hæresi, in Anglia rerum potitæ, & conanti proterere catholicam Religionem, complures egregia doctrinâ viri se opponunt: ijs se adiungunt sodalitij S. Benedicti Monachi: e quibus P. Maurus Scottus, aliiq. dum partes suas implent, in odium fidei, a fidei hostibus trucidantur.

HÆRESIS, quæ timide caput ex antro extulerat sub Henrico VIII. Angliæ rege, immutantibus quamplurima ab eo statuta

 suc-

ſucceſſoribus, totum mox regnum peſti-lenti halitu perflauit. Vt quod in diui-nis rebus integerrimæ olim fuerat ſanita-tis, iam tum eſſet propemodum concla-matę. Neque viſum immani monſtro ſa-tis inſæuijſſe in catholicam fidem, donec ſacra cum hominibus loca, cum pietate, pietatis plurima, & præſtantiſſima ſuſtuliſ-ſet monumenta, & perruptis dirutiſque veræ clauſtris Religionis, latiſſimum adi-tum patefeciſſet omni, quæ ex inferno mox erupit, impietati.

Fortiſſima pectora oppoſuerunt Fishe-ri, Mori, Copi, Vitingi, Fecnamij, Harps feldij, atque alij quam plurimi præſtanti doctrinâ, & pietate viri, vt vel erumpen-tem opprimerent, vel ſiſterent furentem: verũ illa ſceptro potita, regnũ ſibi firma-re, & quâ potentiâ, quam ſupremi faſces illi conciliarant, quâ dolo, & fraudibus, quibus eam ſua inſtruxerat indoles, fidem orthodoxam conculcare, proterere, toto regno exterminare aggreſſa eſt. Sed pre-mere potuit, non opprimere doctiſſimo-rum virorum operâ defenſam, diuino pro tectam munimine, & tot glorioſam tro-phæis, quot pugiles habuit ſanguinem ei continendæ oppignorantes.

Hoc

Hoc in agone, e clero, quem vocant, ſeculari, virorum, claritudine ſanguinis, doctrinâ & zelo domus dei inſignium, feraci; e ſapientiſſimâ Societate Ieſu, perniciei hæreſeos deſtinatâ compiures poſtea ſingulari decertãtes virtute, coronas, nullo æuo interituras, ſibi pepererunt. Sed poſcere videbatur arena nonnullas e Benedictinâ phalange cohortes, quæ in partem diſcriminis venirent: vt, quibus Anglia plantatam debebat fidem, eorumdem in eâ ſeu conſeruandâ, ſeu reſtituendâ operam non deſideraret.

Verum enimuero monaſterijs regio edicto ſubuerſis, & monachis, quâ interfectis, quà iuſsis exulare à Regno, res eorum, tenuiſſimo pendentes filo, ſolus e numeroſis agminibus, quæ tot ſtatiua repleuerant, Sigibertus Bucleus, monaſterij veſtmonaſteriẽſis prope Londinum olim aſceta, ægre ſuſtinebat. Hunc, Regina Eliſabetha capeſsente habenas regni, poſt varias perpeſſiones in vincula coniectum pœnalis carcer habuerat quadraginta ferme annos, diuinâ benignitate conſeruatum in viuis, ne vnquam intercideretur perennis ſucceſſio Benedictinæ familiæ, à magni Gregorij æuo, quo Angliam

Christo peperit, ad nostrum hoc infœlix, quo cum alijs, e fœcundâ laborantibus pie tate iterũ eã parturit deo. Vltimo enim se culo cadente iuuenes quidam Angli, beni gniori cœli fauonio eorum perflante ani- mos, e seminarijs in viridaria Benedictina Hispaniæ, atque Italiæ translati, in eos se- se induerunt virtutis, & scientię fructus, futuros Angliæ salutares, vt ad eam mis- si, atque admissi à Domino Sigiberto Buc leo ad veterem congregationem, vt lo- quuntur, Anglicanã, illi, velut surculi non degeneres inserti fuerint. Neque multo post alij eorum exempla secuti, atque ablegati ad Anglicanum agonem, debitũ sibi stadium, suorumq. vestigijs fœliciter detritum, gressu non impari decurrerunt. Nonnulli post multos in orthodoxa reli- gione amplificãdâ labores, carceres, quęq. illos solent indigna, atq. ærumnosa comi- tari, perpessi, partim vinculis partim exi- lio, præclarâ confessione obierunt. Alij mi litari gladio, dum insolentius in bello ci- uili grassatur, alij forensi. calculis Iudicum sublati, honestissimam causam, quã, hæresi nequicquam fremente, propugnãdam sus- ceperant, effuso sanguine decorauerunt.

Et illis quidẽ (vt S. Augustinus de S. Ioã- ne

ne Euangelista philosophatur) *non quia pas sio defuit, ideo passioni animus praeparatus deesse potuit. Non sunt passi, sed non potuerunt pati; praeparationem eorũ deus nouerat. Quemadmodũ tres pueri arsuri missi sunt non victuri, &c. interroga ignes, passi non sunt, interroga voluntatem, coronati sunt. Nam*, vt inquit S. Chrysostomus S. Paulus ait, *quotidie morior. Quomodo quotidie moreris? quomodo fieri potest, vt vno corpore sexcentas mortes excipias? proposito nimirũ animi, inquit, quodq. ad mortẽ sim paratus. Ita Deus etiã declarauit. Etenim Abrahã non gladiũ cruentauit, non altare rubefecit, non Isaac iugulauit, sed tamen sacrificiũ perfecit. Quis hoc ait? ille ipse, qui sacrificiũ suscepit.* non perpecisti, *inquit*, filio tuo dilecto propter me. *Atq. viuũ eũ recepit & incolumẽ reduxit, quomodo igitur nõ pepercit? quod n. n factorum exitu, sed animi sententiâ*, inquit. *de eiusmodi sacrificijs soleam iudicare. Non mactauit manus, at voluntas mactauit &c.*

S.August. serm. 106. de diuersis

S.Chrysostomus oratione de S.Eustachio.

Genesis c.22.

Istos autẽ *Etsi latro oppresserit*, sustulerit, inquam, nõ publicus fori, sed priuatus militis, at persequens, atq. in fidei odiũ ensis, ex sententia tamen S.Cypriani, *spectat militem suum Christus, vbicumque pugnantem.*

Cyprian. epist. 56

Hi vero, *prima uictima Christi cognati*, forti & stabili mente, animoq. immobili aduersus omnes mundi minas terroresq. diaboli durantes, confessiq. bonã corã tribunali-

Origin. in Ioan. ad illa verba Ecce AgnusDei.

bus

bus confessionē, & totos se permittentes lanienæ, & crudeli morti, *exierunt hinc læti, exierunt inter pressuras & angustias*. illustri testimonio consūmati. In his fuerunt Marcus Barcuuorthus, Georgius Geruasius, Ioannes Ruberti, Thomas Elmius, Maurus Scottus, Albanus Rhò, Ambrosius Barlo, Philippus Poelus. Nos prǽsēti opusculo, quæ ad nostram peruenerunt notitiam de P. Mauro Scotto, quantum in nobis est, transmittemus posteritati, de cæteris, si Deus dederit, postmodum acturi. Interim, quid de illis Vrbanus VIII. inter optimos maximos Pontifices doctissimus, censuerit audiamus.

Cypr. exhortatione martyrij cap. 22.

Vrb. VIII. in sua data Rom. anno Pont. X.

Vrbanus VIII. &c. Plantata in agro dominico veneranda congregatio monachorum Angliæ Ordinis S. Benedicti, quotidiè in Ecclesia militante producens vberes fructus ad Christi fidelium animarum salutem, non solum nos inducit, sed voluntarios facit &c. Attendentes quod monachi præfati, imitati ordinis sui antiquum decus, gloriosæ mem: Gregorium Papam Primum, pariter prædecessorem nostrum, qui per Benedictini Ordinis Monachos Britanniam Christo peperit, Angliam ad fidem Catholicam reducendā operam nauent, ac proficiscendi in patriam, ibique fidem prædicandi iuramento se astringant &c. Charissimis in Christo filijs nostris modernis, & pro tempore existentibus

tibus

tibus regibus, ac dilectis filijs &c. prædictam Congregationem Anglicanam, eiusque monachos pro Christianæ religionis professione à patria exules, & pro fidei catholicæ plantatione, vsque ad sanguinis oppignorationem & vitæ discrimen decertãtes plurimum in domino commendamus. &c.

P. Mauri Scotti, Patria, Parentes, studia, conuersio ad fidem catholicam, recessus in Hispaniam, vbi monachum induit.

CAP. II.

GVlielmus Scottus (ita enim dictus fuit ad sacrum fontem, quem nos appellabimus Maurum (quòd nominis id cũ Benedictino schemate assumpsisset) Chigvvelliæ in Essexiâ natus, patrẽ habuit Gulielmũ Scottum, claro sanguine, & longâ auorum serie illustrẽ. Pueritiâ in litteris humanioribus non infæliciter positâ, Cantabrigiam ad seueriores missus fuit. Inclinante autem eum suâ indole ad studium iurisprudentiæ, e collegio Sanctissimæ Trinitatis, quod biennium incoluerat, cõmigrans ad Aulam, quam vocãt eiusdem Beatissimæ Triados, (vbi ea prælegebatur) sexennem ei operam impendit. Sed dum spirans speransque bullatas nugas, opes, inquam. dignitatesque, & quicquid

scien-

ſcientiæ, quam conſecutam ſe exiſtimabat, præmio eſse poſſet, magna ſibi fallaci tripode vaticinaretur, ad maiora ipſum diuina bonitas, certiori ptouidētia, diſponebat.

Adhuc enim in caſtris hæreticorum erat firmâ perſuaſione, doctrinam Eccleſiæ Romanæ bonis moribus inimicam, pernicioſam regibus, contrariam Euangelio, odibilē Deo, nihil in ſe habere, aut ſolidi, aut ſinceri; cum, eo inſpirante, qui iuſtum per vias rectas deducit, viri Catholici ædes ingreſsus, in libris, quos caſu repertos, curioſius peruoluit, catholicum quendam offendit. Res tam fortuita & exilis, tam certæ ingentiſque fœlicitatis illi occaſio fuit. Inſitâ hominibus auiditate ſciendi nondum comperta, atque vt depromeret, quod oculatus teſtis catholicis poſſet obijcere, illum in manus ſumptum repetitâ lectione excuſſit, ſed, numine ita diſponente, alijs longe ſenſu atque exitu, quam propoſuerat ſibi. Examinatas enim perpenſaſque ſerio illius pietatem & doctrinam, toto inuenit diſcrepare cœlo ab ijs, quæ ſuæ ſectæ doctores in catholicorum ſcripta, moreſque detonare ſolebant, & catholicos, tam vera credere, quam vere fallere, & falli proteſtantes,

qui

qui alias longe opiniones, ridiculas sæpe, sæpius monstruosas illis affingunt. Sed hoc maximi, inquit, momenti est, atque altioris indaginis, non horulæ vnius. Redijt igitur domum in alium prorsus virũ dexterâ excelsi mutatus.

Nam sicut alexipharmacum extremâ administratum laborantibus valetudine, dum virtutem viresq. exercet, morbumque edomare conatur, totum concutit hominem, funditusque propemodum euertit, ita gratia diuina superne illi infusa, dum hæreseos venenum, quo intabescebat, aggreditur, oppugnat, occupatoque diutius loco eijcit, totum illum saluberrime conturbauit. *Descenderat*, quidem *Angelus*, *& mota fuerat probaticæ aqua piscinæ, sed hominem nõ habebat*, à quo mitteretur in illam: deiectusque fuerat de vanæ ambitionis ferociente equo, & cum Paulo ad terram prostratus, sed deerat Ananias, qui, quid ipsum oporteret facere, doceret. Ioan. c. 4. 5 Actorum c. 9.

Quod igitur re ancipiti optimũ factu erat, ardenti humilique Deum orauit prece, vt patefaceret, quæ fides amplexanda esset, quæ via ineunda, vt cęlo magis placeret.

Duobus annis hæc lucta durauit. *Nam*

vt B. Gregorius, ait, *Homo in sua conuersione* S. Gregor. *sæpe multum affligitur, dum hinc spiritus vocat, hinc caro reuocat, hinc amor nouæ conuersationis inuitat, hinc vsus peruersæ vetustatis impugnat.* Præterea, hostis perpetuus, & fœderis nescius Behemoth, *qui absorbebit fluuium, & non* Iob. c. 40. *mirabitur, & habet fiduciam, quod Iordanis influat in os eius,* vasa; inquam, nedum præscita iræ, sed prædestinata misericordiæ trahere secum cupit in ruinam; qui *nunc aperte & violenter, nunc occulte, & fraudulenter,* Bernard serm. 3. de operibus misericord *semper autem malitiosè, & violenter impugnat*: mille nocendi artes & fraudes mille semper quidem exercet, numquam vero plures, aut versutas magis, quã hominem, ab ipsius haris ad aras proficiscentem Dei, dũ remorari conatur. *Hostis noster,* inquit S. Gregorius, *adhuc in hac vita nos positos quan-* S. Gregor. 14. moral. c. 12. *to magis sibi rebellare conspicit, tanto amplius expugnare contendit: eos enim pulsare negligit, quos quieto iure possidere se sentit.* tum enim *discutit consuetudines, ventilat curas, scrutatur affectus,* S. Leo in serm. *& ibi quærit causas nocendi, vbi quemquam viderit studiosius occupari.* Tum male imbibitas prius opiniones, innatas homini affectiones nondũ depuratas, carnis illecebras, vanitates mundi, insanum agmen, submittere solet; quicquid ingenio, & astu valet,

quic-

quicquid habet fraudis doliue, adhibere consueuit. Quæ vniuersa, ne indoli & artibus deesset suis, toto nisu applicuit, vt iuuenis animum recta cogitantem distorquere posset, eique persuadere, sectam, in qua natus & enutritus fuerat, ne desereret, neue Romanam, à qua eousq; abhorruerat, fidem amplecteretur.

Sed materia triumphi fuerunt illi machinamenta, artesque diaboli; quæ concutere potuerunt, non diruere domum, quæ supra petram fundari cœpta, pluuiarum iras, insultus fluminum, turbines ventorum contempsit. Quicquid enim, vel ipse, vel suggestu illius nefarij homines tendicularum, aut obicis collocabant, detegebat ijs, *qui linguam habebant eruditam, vt scirent sustentare eum, qui lassus est, verbo,* Isaiæ c. 40. v. 4. omne perplexum enodare, exhaurire difficile, eorũq; consilio, & ductu, implorato diuino lumine remouit. Grauis hæc lucta fuit, atque in biennium extracta. Post eam vero, declinatis, hinc Scyllâ hęreseos, inde impietatis charybdi, & turbidissimis tentationum tempestatibus, & procellis, sanctæ matris Ecclesiæ gremio receptus, in tutissimo portu, vt postea fassus fuit, consistere sibi visus est.

& tum primùm viuere cœpiſſe, atque aurâ cœleſti frui. Atque vt videmus ciues, periculosâ vrbis obſidione ſolutâ, in omnem ſeſe lætitiã effundere; ita ille non abſimili modo, liber ab anxietatibus & curis, quæ, factâ impreſſione, animi illius quietem depopulabantur; ab amicorum ſodaliumque tectis, ſub amicitiæ nomine, cuniculis, quæ optimorum illius cogitatuum munimenta euertere ſatagebant; ab irruptionibus & inſultibus dæmonũ, qui animæ arcem, diu poſſeſſam, ſummis contendebant viribus, ſtratagemmatiſq. peſſimis & periculoſiſſimis defendere, ſolide exultabat. Deo igitur maris & exercituũ, liberatori ſuo, qui in ſuis pugnat, vincitq. cum eſſet votiua tabula ponenda, vt quã poſſet præſtantiorem, & ſpolia ſelectiora appenderet, ſemetipſum ſtatuit ei conſecrare, & dedere animabus lucrandis, quod gratiſſimum cœlo donarium, atq. anathema maxime acceptum eſſe ſciebat.

Hũc in finem, vt eum vitæ curſum, qui eſſet aptiſſimus, inſtitueret, premeretq. veſtigia, non eorum ſolummodo orbis doctorum, qui Spiritus Sancti primitias habuere, ſed ipſiuſmet Ieſu Chriſti, qui lux & lex Euangelizantium, cœlorum, terræq.

do-

dominus cum esset, habere noluit, vbi caput reclinaret, intemerati vteri fuit castissima proles, factus obediens vsq. ad mortem crucis; per tria, vt loquuntur, vota solemnia paupertatis, castitatis, & obedientiæ, eum voluit pro humana imbecillitate imitari, concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, & superbiam vitæ, velut tria potissima impedimenta prælij, quod meditabatur, à se abdicando. Benedictinam autem familiam elegit in quâ ad palæstram hanc se exerceret, quod ex eâ prodijsset S. Augustinus, qui deuicto paganismo trophæum crucis in Angliâ primus erexit.

Relictis igitur parentibus & patrio solo, in Hispaniam profectus, monachumq. indutus in monasterio S. Benedicti de Sahagun, quâ potuit industriâ incubuit, vt eum sibi compararet doctrinæ & virtutis apparatum, qui necessarius esset fini à se destinato, vt seipsum, vitijs superatis, consecraret, animas, oppugnata hæresi, vindicaret, Deo.

Re-

Reuersus in Angliam, capitur. In carceres conijcitur. Mittitur in exilium. Denuo reuersus, denuo comprehensus, superintendenti Londinensi sistitur examinandus.

CAP. III.

EA virtutum palæstrâ, alijsque Hispaniarum, quæ plurimâ doctrinæ laude florent, Benedictinis Athenæis, postquam se exercuisset, iussus proficisci subsidiarius ad commilitones in Anglia decertantes, alacer & intrepidus prouinciam suscepit periculosæ plenam aleæ, & mortis, non vna facie terribilem. Quippè eductus per Dei gratiã ex barathro hæreseos, nullius discriminis, quò posset alios ex eodem eruere, formidans, in iter se coniecit cum bono Deo, & mari fœliciter traiecto, in Angliam peruenit.

Londinum appellenti spectaculũ dulcissimì horroris obiectum fuit. Nam, qui ipsum

ipſum fide inſtructum orthodoxâ Romanæ Eccleſiæ reconciliarat, deducebatur ad mortem,eam fidem ſanguine obſignaturus, quam multo ſudore propagauerat. Quid enim dulcius, optatiuſue potuit illi contingere, quam hominem intueri, virtute conſpicuum, & quem amiciſſimum habuerat, colueratque vt patrem, pro eâ causâ mori, quæ teſtes ſuos, diuino Chriſti ore commẽdandos, cœleſti patri tranſmittit: Habebat autem neſcio quid horroris, virum optimum, atque innocentem promeritunque coronam, ſeu præſtantiſſimis Athletis, ſiue ob ſeruatos ciues, debitam, manu carnificis ſuſpendi, diſſecari, dilacerari,corde atque inteſtinis in ignem proiectis, ſacra membra, Spiritus Sancti habitaculum, & futura olim, vt pie credimus, ornamenta cœli, ebulliente aquâ elixari, & contis affixa publicitus exponi, vt alijs eſſent terrori; eâ in patriâ, quam ipſe in vias vitæ dirigere, inferni iugo oppreſſam, cœlo aſſerere, ſecundæ mortis faucibus conſtitutam, Chriſti auræ vitali reſtituere conatus fuerat.

Sed ille interim dextrũ omen rerũ ſuarũ accipiens, à pręclaro hoc magiſtri ſui exẽplo, atque oratione illius ad populum circum-

cũfuſum, e patibulo, velut è ſanctioribus roſtris habito, tanto fuit deſiderio accenſus ſanguinis pro Deo fundendi, vt ſicut ipſe moriturus in ſuâ ad populum concione teſtatus eſt, nihil pluribus, aut ardentioribus votis à Deo petierit, quam vt fidem, quam prædicare venerat, poſſet cruore ſigillare.

Et quidem illico in proximam ſpem venerat illius conſequendi, triduo enim poſt comprehenſus a ſatellitibus, in vincula coniectus fuit. Sed nondum venerat hora illius: Deo, qui precantem audiuerat, necdum eum votis damnante, quò poſſet probari exactius, tantoque muneri, quantum erat pro Chriſto pati, formari. Et formari certè poterat in carcere, præclarâ patientiæ & virtutum Stoe, inter latronum verberonumque barbariem & improbitatem, aſtutias fraudeſque ſeruorũ, cuſtodum ſatellitumque proteruiam, ipſius loci ſordes, ſquallores, & vincula conſtitutus.

Anno, quinque dies ſi demas, cum his ærumnis colluctatus, cum ſacerdotibus, qui rogatu Illuſtriſsimi viri oratoris Sabaudiæ iubebantur vincula cum exilio cõmutare, ergaſtulo emiſſus, traiecit in Bel-

gium,

giūm, ad ſui ordinis, gentiſque monachos, qui Duaci commorabantur. Sed oſtenſus tantum arenæ, cum exiſtimaret ſe nihil egiſſe dignum, aut deſiderio ſuo, aut promiſſo donandi ſe animarum vtilitati, fraternè ab ijs exceptus hærere noluit, ſed illam repetere, & ſanguinem hæreſeos ſi non poſſet haurire, ſuum dare.

Aſſumpto igitur nomine Gulielmi Crafordi, ſub quo voluit deliteſcere (more ſacerdotum Angliæ, qui fictitia ſæpius ſibi induunt nomina, ne facile dignoſcantur, aut damnum creent ſuis) fratribus valere iuſſis, in Angliam redijt. Redijt, inquam, ad carceres, fidemque, non pro roſtris, ſed e patibulo prædicandam, non verbo defendendam, ſed ſanguine. Protinus enim, atque Londinum attigit, cōprehēſus à Croſſio, Coryphæo ſatellitum, qui ſacerdotibus Catholicis indagandis, & capiēdis improbam nauant operam, ad eum, qui ſedi Londinēſi, titulo Epiſcopi incubabat, ſubijciendus examini, abductus fuit.

Is erat Georgius Abbatus, (quem nos deinceps ſuperintendentem Londinensē, vt loqui amant, appellabimus) vir catholico nomini infenſus, tum ſpecie muneris, quo fungebatur, tum zelo ſuæ ſectæ, cui

plurimorum catholicorum, nobilium fortunis, fide puerorum, quos abripi iusserat à parentibus hęresi imbuendos, sacerdotũ sanguine litauerat. Coram ipso cum audiuisset sistendum se, illiusque indolem esse, captiuam innocentiam, pro more fastosæ potentiæ; insolentius habere, acerbius in sacerdotes iocari, eosq. per ambages impetere & implicare interrogationibus, quæ plurimum in se & doli & damni haberent; existimauit sua sic fabricanda responsa, vt campum illi, quam posset, exiguum relinqueret ad euãgandum a re proposita, prospectandumue quæ esse possent damno Catholicæ religioni. Ipse hæc nobis in fine sui examinis, sua manu signati, hunc in modum declarat.

Quicunque hæc mea responsa legerit, si offensus fuerit illis, vel quod prætensum Episcopum non ornauerim suis titulis, ei vulgo solitis attribui vt my Lord, vel Illustrissimæ & Reuerendissimæ Dominationis vestræ; quod, vt verum fateor, non feci; vel quod responsa mea, non fuerint directa, & concinna interrogationibus illius: scire ipsum cupio, quantum ad primum. Quod cum tituli præfati dependeant à verâ dignitate Episcopi, ille autem inuasor sit, Sicut in illo non agnosco authoritatem episcopalem, ita pariter neque illum agno-

ſco dignum titulis debitis illi authoritati, ac propterea illos ipſi nolui dare. Quod libere illi dixiſſem, ſi cauſam, cur eos non dederim, a me petijſſet.

Quantum vero ad alium meam modum reſpondendi, is talis fuit. Primo quod audiuiſſem quo faſtu alios plures venerandos ſacerdotes examinaſſet, nullo vſus erga eos reſpectu, ſed vt ingenium ſuum oſtentaret, dicteria & ſcommata in eos ingerens: proinde dicto animo ad reſpondendum proceſsi, Si talis in me fuiſſet; ſed reuerà ego illum habui ſatis moderatum, & tranquillum, neque vllis in me conuicijs ferocientem.

Deinde vt euitarem, multiplices ac friuolas quæſtiones, quibus audiueram, eum uti ſolitum in huiuſmodi cauſis, dum meæ conditionis homines examinaret, (ſicut reuerà poſt meum examen vſus eſt) quapropter perſtiti in primâ meâ petitione, nempe quam ob cauſam ſatellites me coram ipſo ſtitiſſent? nam ſi directe reſpondiſſet, prout reſponſurum credebam, quod vulgatus rumor me aſſereret ſacerdotem, ab hac vnà interrogatione in cœpiſſet examen, fuiſſetque vnâ meâ reſponſione concluſum.

Plane, ſi quis conſiderare velit ſuperintendentes, quique eorum implebant vices, ipſumque magiſtratum proteſtantem ſolitos arrogantius inſultare homini, ſi

quem nacti fuissent infirmioris animi, aut doctrinæ, & deridiculo habitum populi ludibrio exponere, inque illud incumbere, vt *res* catholicorum *penetrarent*, vt eos *redigerent in seruitutem*, & cum auitâ fide exscinderent; eumque in finem, quæstionibus subdolis onerarent: scilicet, *studuissent nec ne, in partibus transmarinis? quo in loco? qua ratione, quo tempore, qua via quem in finem; cuius imperio in Angliam rediissent? quorum frequentassent, ædes? quorum opera sustentati, quibus in locis rem in diuinam peregissent? quorum excepissent confessiones? quidque in illis audiuissent? quos reconciliassent Ecclesiæ? quid ipsi aliis, quid ipsis alii in sacra expiatione iniunxissent, quot sacerdotes nossent? quo hospitio vterentur? quis illos eó conduxisset? qui libri sub prælo essent? quæ agitarentur proditiones? quando Papa missurus esset plures sacerdotes in Angliam? an arma in papam sumere vellent? quid intimis animi recessibus cogitarent? quid faciendum foret ab aliis, aut quod ipsi facturi essent, si hic vel ille casus sese offerret? quidque sibi tentandum existimassent?* vt in concertationibus Ecclesiæ Anglicanæ videre est. Hæc inquam qui considerabit non mirabitur, virum genere nobilem, sacerdotem, ad fidem (cuius eximio ferebatur zelo) prædicandam missum, Patriæ legum

Galat. c. 2.

Cõcertat Ecclef. Anglicanæ pag. 57 73. 100. 134. 297.

non

non ignarum, neque inſcium doctrinæ ſacræ, animoſe, & fortiter reſpondiſse homini, ad prætenſum Epiſcopale munus ſublato, cætera laico, nulla in eum iuſtâ poteſtate prædito, Catholicorum oſori, hoſtique iurato fidei catholicæ, vt omnem illi materiam inſultandi præcideret, omnes, quantum in ſe erat, aditus precluderet ad res catholicorum detegendas. Neque abſimile eſt magnum exemplum Baſilii magni ſingulari cum libertate reſpondentis Præfecto Valentis Imperatoris inquiēti. *Nos, quid tandem tibi videmur? nihil ſane reſpondit Baſilius dum hæc iubetis &c. qua oratione commotus Præfectus, ac maiori ira ſuccenſus, e ſubſellio ſurrexit: quid, inquiens, poteſtatem hanc non pertimeſcis? cur vero pertimeſcam inquit S. Baſilius, quid fiet? quid patiar? quid patieris intulit ille, vnum e tam multis, quæ meæ ſūt poteſtatis. Quæ nam hæc ſubiunxit Baſilius? fac enim intelligamus. bonorum inquit proſriptionem, exilium, cruciatus, mortem. Tum Baſilius ſi aliquid aliud habes id nobis minitare; horum enim, quæ adhuc commemoraſti, nihil nobis attingit &c. nemo replicat Præfectus, me nomenque ſuum adiūxit, ad hunc vſque diem ita eſt allocutus,* nec *pari verborum libertate. Cui Baſilius: cæteris quidem in rebus, o præfecte, manſueti, & placidi ſumus,* S. Gregor. Nazianz. orat. 20. de S. Baſilio.

at-

atque omnium hominum abiectissimi, quemadmodum hoc nobis lege præscriptum est. Ac non dicam aduersus tantum Imperatorem, sed ne aduersus plebeium quidem quenquam, & infimi ordinis hominem supercilium attollimus. Verum vbi Deus nobis periclitatur, ac proponitur, tum demũ alia omnia pro nihilo putantes ipsum solum intuemur. ignis autem & gladius, & bestiæ, atque vngulæ carnem lacerantes, voluptati nobis & deliciis potius sunt, quam terrori. proinde contumelijs nos affice, comminare, fac quicquid collibuerit, potestate tua fruere; Audiat hæc etiam imperator, nequaquam paofecto nos vinces nec efficies, vt impiæ doctrinæ aßentiamur; ne si his quidem atrociora miniteris. vt mirum videri non debeat, neque indecorum si viri vtcumq. miti ingenio, humili, & modesto genere vitę, animo autẽ intrepidi, deiq. & catholicæ causę amantes, in primis non habeant homines, etiam excellenti dignitate constitutos, cum ipsos vident Deum, & catholicam causam in secundis habere. Potuit igitur vir egregius cum victore Hęreticorum, vt eum S. Hieronymus appellat, Hilario dicere: *ceßet à nobis omnis maledictorum opinio, & quisquis petulantiam istud magis quam constantiam iudicabit, relegat Ioaunem dixiße ad Herodem, non tibi licet facere istud, sicut*

S. Hilarius lib. contra Constantiũ Imperator.

ſicut etiam à martyre dictum eſt Regi Antiocho, tu quidem iniquus de præſenti vita nos perdes &c. non eſt igitur iſtud temeritas, ſed fides, neque inconſideratio, ſed ratio, neque furor, ſed fiducia.

A Do-

A Domino ſuperintendente, quem vocant, Londinenſi examinatur.

C A P. I V.

SVB initio ſæculi decurrentis comitia Angliæ excogitarunt iuramentum, omnibus quidem regni incolis pro re natâ, potiſſimum vero catholicis proponendum. Eo quidem prætextu, ſpecie tenus haud nugatorio, vt eſſent nec ne integrâ in Regem fide retegeretur; eo autem tenore, vt Paulus V. declarauerit; *præſtari illud à catholicis non poſſe ſaluâ fide catholicâ, & ſalute animarum, cum multa contineret, quæ fidei, & ſaluti aperte aduerſarentur.*

Paulus V. dat Romę 10. Cal. Octobr. 1666. Pontif 2.

Lapis illud offenſionis fuit, ad catholicos feriendos maximè obuius, aptuſque, neque illi abſimilis, quo Iulianus, cui fidei deſertio orthodoxæ apoſtatæ cognomentum peperit, chriſtianos toties (callidius dicam an crudelius?) percuſſit. Is enim deorum gentilium admiſcebat imagines imaginibus Imperatorum, vt nemo has poſſet

Gregor. Nazianz. prima orat in Iulian. Imper.

possset pro more antiquo adorare, quin illis eundem exhibere cultum diceretur. Quod, si Christianorum quispiam fecisset, falsorum protinus cultor deorũ habebatur magnâ sui nominis iacturâ, damno fidei, scandalo aliorum. Si vero fraudem subodoratus abnuisset, ne Deos gentium dæmonia cultu nefando impie prosequeretur, reus peragebatur maiestatis violatæ, vt qui Imperatorem in sua imagine contẽpsisset. Pari modo iuramentũ, cũ fidelitati Regi debitæ cõmista haberet, *quæ fidei & saluti animarum*, (vt Paulum V. declarasse vidimus) *aduersarentur*, fidei salutisque naufragium facere dicebantur, qui illud præstabant. Ducti autem conscientiâ, & obedientiâ in sanctam Sedem, qui illud renuebant sumere, quasi debitam regi fidem, vel exuissent, vel noluissent exhibere, proditores, patriæ hostes, maiestati rebelles certo certius audiebant. Quantũuis enim paratissimi essent omnia maiestati humanæ deferre, quæ diuinam non læderent, minus tamen longe hoc fuit, quam vt eorum posset innocentiam, fidei & catholici nominis hostibus probare, cum rudiores homines non possent, non vellent doctiores distinguere inter ea, quæ Cæsaris essent, & quæ Dei.

 Quo-

Quoties igitur in animo ijs erat, virum catholicum illaqueare, & peragere legis reum; cum alia vel deessent, vel futilia essent argumenta & machinæ, ad iuramẽtum hoc, veluti ad diram illam hastã, quæ secum semper ferebat exitium, recurrentes, illud deferebant, illud obtrudebant sumendum, nulla certius retia in capturã laxaturi: cum maxima catholicorum pars ob diuini, & Pontificij nominis reuerentiam, ob fidei indelibatæ seruandæ zelum, desiderium salutis illud respuerent.

Quod cum probe sciret Dominus Superintendens postquam plura interrogasset P. Maurum de nomine, patriâ, studijs, sacerdotio: atque ille, quo erat ingenio acri, animoque intrepido, ea elusisset partim, partim alternis interrogationibus implicuisset, ad iuramentum, velut telum in deuitatum, quo ipsum sciebat transfigendum, tandem deuenit. et commotiori feruens bili, quod eousq. non potuisset eum irretire, ait:

Superintend. *Tecum procedam eo, modo, quo hæc tua effugia præcludam; Vidisti iuramentum fidelitatis publicatum tertio anno regni suæ maiestatis.*

P. Mau. *Vidi.*

Superintend. *Si forsitan illud nondum legisti, poteris modo legere.*

Non

Non est necesse, credo enim me scire tenorē illius. P. Maurus.

Bene. ergo uis hoc iuramentum præstare? Superintend.

Si mihi prius dicatur, quā ob causam, uelit ut ego illud præstem? & quare exigatur ab alijs huius regni uiris? respondebo directè huic quæstioni. P. Mau.

Adhuc interrogas? quid dicis? uis illud præstare necne? Superintend.

Cupio scire ut dictum est, quare illud exigitis? P. Mau.

Iuramentū hoc passim omnibus defertur, ut sciatur, an is, cui offertur, sit necne integræ & indelibatæ fidei in Regem. Superintend.

Summâ meâ uoluptate præstabo iuramentum, quo testari potero fidelitatem, quam Regi meo profiteor. Proinde ecce me promptum ad iurandum, non tantummodo in tempus præsens, quod sim cliens fidelis suæ maiestatis, (quod totum est, quod uestro Statuto uidemini requirere) sed insuper in præteritum et futurum: quod sim, fuerim, atque ad ultimam uitæ meæ periodum ero fidelis meo regi; quod plus est quā statuto uestro prætenditis. P. Mau.

Deerat in meo exēplari illius cōtradictio. Superintend.

An non dictum modo, iuramentum hoc non aliâ intentione proponi, quam ut subditorum fidelitas erga suam maiestatem probetur? At hoc, quin & amplius me facturum exhibui. Scribat igitur commentariensis, quæ ipsi Verba dictabo: Ego, Maurus Scottus iuro, quod fuerim, sim, atque ero us- P. Mau.

que ad ultimum uitæ meæ finem fidelis Regi, hære-di us, ac Succeßoribus suis. Atque hoc paratus sũ iurare & si nare calamo.

Superintend. *Tuum non est fabricari iuramenta tuo arbitrio. hec, quod tibi præstandum exhibetur, compositum fuit à rege & Parlamento, qui præterea constituerunt, ut omnibus sine exceptione subditis suæ maiestatis illud administretur. Qui è suo concilio priuato sunt, atque ego ipse illud præstitimus. Propterea sepositâ omni deinceps quæstione, & tergiuersatione, responde mihi directè, an uelis illud necne præstare?*

P. Mau. *Si nihil aliud uobis, satisfacere potest; respondeo, quod cum sua maiestas huius iuramẽti exhibitione aliud non quærat, ut uos ipsi iam estis confessi, & sua maiestas iam declarauit, quam explorare fidelitatẽ suorum subditorum, quam me profeßurum exhibui, illud autẽ, prout hic iacet, amplius contineat, quam sua maiestas videtur requirere; nempe, vt supra è Paulo V. vidimus fidei, aduersantia, & animarum saluti, proinde nolo illud eo tenore, quo hic iacet, aut facere, aut præstare.*

Superintend. Bene *et rotunde dictum, & contra tuum solitum modum respondendi.* Sub hæc Superintendens Decano, quem vocant, Londinensi ingredienti, mirum, *ait*, examen huius viri, acceptumque ipsemet legit Decano manum ad frontem; oculorumque albu-

ginẽ ad cælum Puritanorum more attollenti, & P. Maurum transuersim intuito, atque inquienti:

Ah Deus! tales homines hæc patria nutrit! factum bene Domine Crossi, quod hunc hominem comprehenderis. Decanus Londinensis.

Quare Domine Minister? quid est in hoc examine, quod tuo non arridet palato? P. Maur.

Quando nostri martyres steterunt coram vestris tribunalibus, omni interrogationi, & fidei suæ articulo semper responderunt, nulla ambage nulla circuitione vsi. Decan. Londin.

Bene quidem, Domine Minister: me examinent de articulis fidei, & ego etiam directe respondebo. quantum autem ad istas quæstiones friuolas, & impertinentes, non videntur responsione dignæ. P. Maur.

Tam exiguo prosequeris cultu primarium huius regni Prælatum? Decan. Londin.

Domine Decane, relinquat, relinquat illum, nã est intractabilis. Vocato deinde ergastulatio ait, *Hunc hominem in carceres reduc, atque ita conclude, vt nemini ad illum pateat accessus. Merito enim & illum suspicamur, & ab illo periculum. Aderit tempus prolixius cum eo agendi.* Superintend.

Si non admodum fallor vestræ authoritatis egredimini fines. Nam potestis quidem me carceribus committere, nequaquam vero Tulliano concludere sicut iussistis. quod authoritatem vestram ordinariam P. Maur.

riam excedit: si autem aliquam extra ordinem habetis, quam prædecessores vestri non obtinuerũt, cupio illam videre.

Superintend. *Si tibi irrogo iniuriam, dicam mihi scribe proximis comitijs, & respondebo.* Atque his dictis recessit, repagulis iræ tam late reclusis, vt solo illius sanguine obstrui potuerint.

P. Maurus autem ad carceres reductus, atque in arctâ custodiâ biduo detentus, liberius postea habitus fuit.

Fè-

Fœlix rerum noſtrarũ exitus à Deo orandus, ſperanduſque; nihil tamen eorum omittendum à nobis, quæ ad illum conducant. Hoc vſus conſilio P. Maurus, ad agonem fœliciter cõnſummandum, orauit diuinum auxilium, adhibuit ſuam induſtriam, atque aliorum preces. Cum Domino Richardo Neoportio ſiſtitur comitijs, quorum forma in cauſis capitalibus deſcribitur.

CAP. V.

EQVVS *paratur* ad *diem belli, Dominus autem ſalutem tribuit*: inquit ſapientiſsimus Regũ, nos erudiens, rerum noſtrarum fœlicem exitum, commendandum Deo, ab eo orandum, ſperandum ab eo. Ne tamen videamur illum tentare, nihil eorum omittendum, quæ noſtrâ ſunt in poteſtate, atque ad illum procurandum conducant. Vnde Liranus *Vadens ad prælium non debet omittere, quæ faciunt ad ſui defen-* Prouerb. 21. v. 31.

fen-

Liranus in locum prę dictum.

fensionem, ne tentet Deum; tamen debet à Deo sperare prosperum euentum. Hoc consilio vsus P. Maurus, cum videret grauissimum discrimen imminere sibi, iam persuaso, Dominum superintendentem operá omni eniti velle, vt morti adiudicaretur, nihil eorum prætermisit, quæ eum possent ad arenam pręparare.

Toto igitur tempore, quod à suo examine ad comitia, à Paschate scilicet ad Pẽtecostem excurrit, magno (vt scripsit testis oculatus) exemplo, & eorum, qui simul vincti erant, instructione, ijs incubuit exercitijs, quæ ipsum erudirent ad certamen, certanti diuinum auxilium impetrarent, Omnes vero amore complexos, quo consilio, quâ operâ potuit, adiuuit. Diligens sui custos, vt P. Hurstius, e societate Iesu, ipsi in carceribus contubernalis, retulit, cubiculum vix egrediebatur nisi ad prandium cœnamue, quibus absolutis, morulâque datâ familiari, cum aliis vinctis, qui plures erant, colloquio, mox ad illud reuersus totum se impendit studiis, & orationi ad Deum, à quo bonũ omne firmâ fide, atque amore non dubio sperabat. Et suis solis viribus, aut qualicumque industriæ suæ non confisus, imita-

ta-

tatus doctorem gentium, alios accersiuit subsidiarios ad propitiandum Deum, *vt adiiuuantibus ijs in oratione pro illo, ex multorum personis, eius, quæ in illo erat donationis, per multos gratiæ agerentur*. Inter alios RR: Adm. Patres Societatis Iesu literis compellatos orauit, suis precibus eum vellent non vulgariter commendatum habere, plurimis & suum in eos affectum testatus, & eorum labores in vineâ Anglicanâ, siue hos, suâ sub curâ, & institutione positos, ad militiam Christi sedulo formarent, siue illis, in certamine constitutis operâ non segni, adessent; siue omni sese discrimini pro re catholicâ offerrent. 2. Corinth. 1. 11.

Atque his alijsque intentus pietatis operibus: *quibus*, (vt inquit, Anonymus in narratione mortis illius) *ad certamen se præparans, socios catholicos incarceratos multum suâ conuersatione ædificauerat*: cum Domino Ricardo Neoportio, siue de Nouo Portu, venerando sacerdote e clero, quem vocant, seculari, iterum ob fidem proscripto, traductus fuit e custodiâ Atriensi, (vulgo Gatehowsæ) ad carceres Nouæ portę, (siue Newgate) vt causam diceret in vicino prætorio comitijs proxime habendis. Quæ quoniam alio forsi- Anonymus in narratione mortis illius.

tan more, quam cætero in orbe fiunt, fas mihi in gratiam lectoris, rerum nostrarum imperiti, de formâ eorum in actionibus criminalibus nonnulla præmittere.

Causarum in Angliâ capitalium iudicia, non iudicum commodo, aut arbitrio, carcerumuè fœcunditate, sed ruri bis, Lõdini quater in anno exerceri solent, ad hunc, quantum ad nostrum institutum attinet, modum. In aulâ seu prætorio, quingênum, aliquando plurium capaci, erigitur tribunal, cuius partem eminentiorem occupant iudices quæstionis, & præstantioribus iureconsultis, quos ipsi *seruientes ad legem* vocant, selecti. Illis assident primariæ nobilitatis, aut dignitatis viri. Commentarienses, actuarios, & notæ minoris administros iustitiæ loca inferiora habent; plebe, & quos vel sua curiositas, vel amicorum discrimen, aut negotia eò adducunt, reliquam aulam implentibus. Stans ad septa reus, tanto populo spectante, & momenta causæ audiente, atque pro captu librante, accusatur, examinatur, absoluitur, vel damnatur.

Eò, delictum, cuius arcessitur, quod

fieri-

fieri pene ſemper ſolet, inficiante, ſeque cauſamque ſuam permittente Dei, & populi iudicio, nominantur duodecimuiri, qui auditis, quæ intentat petitor, teſteſq. pro teſtimonio dicũt: quæque ipſe reus ſiue ad horum labefactandam fidem, ſiue ad accuſationem illius diluendam in ſui defenſionem adducit, in vicinum cõclaue diſcedentes, patrauerit necne crimen obiectum, diſcutiunt. Illis poſteâ redeuntibus ad repagula, & eum pronuntiantibus reum, vel non reum; crimen, putâ, intentatum feciſſe, vel nõ feciſſe, iudex nigrum Θ, vel T literam ſalutarem præfigit, damnat, inquam, vel abſoluit.

Non abſonus profectò modus procedendi, atque ad corruptelas iudicii amoliendas non ineptus. Non enim abditiori atque obſcuriori cubiculo, ſub vnius iudicis & actuarij inuidiâ aut gratiâ, vel laborat innocens, vel nocens ſibi ſpondet impunitatem; ſed omnia publice, tanto populo inſpectante peraguntur. Verumenimuero aliquid videtur deſiderari in duodecimuiris, qui, vt inquit Thomas Smitheus, *plebeij ordinis homines*; non ſemel artifices, vt plurimum iuris ignari, iudicio & doctrinâ ſæpiſſimè non aſſurgunt ad

Thomas Smitheus de Repub. Anglicana lib. 3. c. 2.

dignoſcendum, quo in puncto quæſtionis cardo vertatur. Præſertim cum eodem Smitheo teſte, *coram iudicibus de iure primū inſtituitur diſputatio, & omnes fere actiones, ſiue capitales ſiue ciuiles fuerint, eò referuntur, donec tandem ad factum aliquod perueniatur à duodecimuiris examinandum.* Cum enim factum, contrario, atque alijs in regionibus, vſu, à Iure, vel dependeat, vel connectatur cum eo, ipſi iuris ſæpiſſime inſcij, quomodo poſſint illud recte diſcernere non video. Hinc euenit, vt iudex illud proponat, explicet, inculcet, manſumque quodammodo ingerat illis in conclaue ſecedentibus, atque accipientibus illud quam ſæpiſſime ab ore illius velut ab oraculo. *Vbi ſatis peroratum eſt*, inquit Thomas Smithæus *reſque teſtibus confirmata, iudex ſub verborum compendio propoſita a iureconſultis*, (nempe ſi actio ciuilis, ſi vero criminalis à petitore, & reo) *in vtramque partem argumenta duodecimuiris alte à capite repetit, teſtium dicta commemorat, rurſuſque facti ſpeciem inculcat.* Ipſos præterea ſi non pronuntiarint, quod ille exiſtimat de iure pronuntiandum, pecuniâ mulctare poteſt, publicæ ignominiæ notâ afficere, atque in carceres conijcere; prout factum non ſemel Smithæus, vbi

Idem lib. 2. c. 16.

Idē ibid. lib. 3. c. 1

vbi ſupra, teſtatur. Vt mirum non ſit, nec infrequens, quò ille inclinat, ipſos ferri cadereque præcipites. Vt videbimus eueniſse in hac causâ, quam narramus P. Mauri, quem, præiudicio à iudicis, atque eorum, qui illi aſſidebant, voce deſumpto, nullo contra eum inſurgente delatore, teſte nullo, contra formulas diuini, & humani iuris reum pronuntiarũt.

Sed manum de tabulâ, nè huius libertatem cenſuræ luam, ſi quando mea fata ob fidem, & ſacerdotium, Deo volente, diſceptauerint.

Ab ipſiſmet Iudicibus ſacerdotij accuſatur: D. ſuperintendentem, eum præ cæteris vrgentem, vellicat, quod cum Epiſcopus haberi vellet, cauſis capitalibus ſe immiſceret: condemnatur: fatetur ſe familiæ Benedictinæ monachum, & ſacerdodotem: ſcribit ad ſuæ gentis, & Ordinis monachos Duaci commorantes.

CAP. VI.

DIES iam aderat comitijs habendis, iuſſuſque in horam tertiam pomeridianam, cum Domino Richardo de Nouo portu ad ea ſe præparare, dolorem, quem fundendi pro Christo ſanguinis auidus conceperat e communi famâ diuulgante, nullum in ijs ſacerdotem morti adiudicādum, facile excuſſit. Intellecto enim, Dominum ſuperintendentem ijs adfuturum, perſuadebat ſibi, hominem, quem grauē infen-

insensumque expertus fuerat, nihil omissurum eorum, quæ precibus, vel authoritate iudices possent inducere ad eum morte damnandum.

Neq. eum sua opinio fefellit. Horâ enim præstitutâ, adfuit Dominus Superintendens, animo in cædem illius, vt postea patuit, obfirmato, & duobus primarijs Iustitiarijs (quos appellant) Prætori, & Syndico Londinensibus pro tribunali assedit.

Euocatus e carceribus ad comitium, simul vinctos auitæ fidei cultores, ad socias inuitatos preces, atq. enixe rogatos, deum ipsi vellēt ancipiti cōstituto arena propitiare, blãde ãplexus, forti firmoq. animo, vultuq. cōstãti, qui omni in re, omniq. fortunâ sēper illi idē fuit, ad subsellia profectus est. Iussus ad septa procedere manũque reorũ more attollere, manum sustulit, reum se esse negauit. Interrogatus de sacerdotio, neq. fassus illud, neq. diffessus, vbi inquit, delator, qui id afferat? vbi testes, qui deponant? Edwardo Coquo, primario Iustitiario, replicante, in casu *Præmunire* (lex ea est, quæ ab eà incipit voce, præcipuo in vsu contra catholicos) sufficere ad reum condemnandum si crimen nō diffiteatur: Esto, inquit, ita sit in casu *Præmunire*:

nire: iàm vero agitatur de vita & morte, quæ ſecundum allegata & probata, vt iureconſulti loquuntur, ventilari debent.

At, inquiunt Iudices, cum intercedente legato Sabaudiæ, rex ſacerdotes nonnullos vinculis relaxaſſet in exilium mittendos, ijs accenſus, eo facto teipſum ſacerdotem confeſſus es, & non dubio capitis periculo redijſti. Optimè quidem, reſpondit ille, ſi numerũ eorũ, quos oratores Principũ nonnũquam petere ſolent e carceribus dimitti, ſoli ſacerdotes explerent. Accidit enim non ſemel vt nullo ſacerdotio initiati, ſacerdotum ſub nomine deliteſcant eo beneficio vſuri. Fateor proinde, amicorum nonneminem albo, cuius meminiſtis, me inſcripſiſſe, at ſacerdotem me aſcripſiſſe nego. Neque vnquam; eſſem necnè, aut à me petitum fuit, aut de me profeſſus ſum: neque ego, nec meo quiſquam nomine, ab exilio, quod vocatis, me non rediturum ſpopondit.

Præ cæteris illi infeſtus erat Dominus Superintēdens; cui ille, veſtrarum potius eſſet partium ſilere, cum hominem veſtri muneris & dignitatis, qui ſe vocat Epiſcopum, maximè dedeceat iudicijs capitalibus ſe non delegatum immiſcere.

Ni-

Nihilominus ille vrgebat; ipſum, dum Grauiſendâ Londinum cymbâ transferret ſe, ne mox capiendus detegeretur, proieciſſe in profluentem Thameſim ſacculũ ſerâ clauſum, qui poſtea à piſcatore inuẽtus Archiepiſcopo, (vt eum appellant) Cantuarienſi oblatus fuit. In eo, præter horarias preces, numiſmata, & cruces, charta quędam reperta facultatem conferebat Miſſam ſupra & ſubtus terram celebrandi. Vnde arguebat, ipsũ ſacerdotem eſſe. Ad quæ ipſe, fuerit, inquit, ea charta, conceſſerit facultatem celebrandi; at cui? ſacculo ne, an alteri? nam ſi meum nomen in eâ non fuit, quâ infertur conſecutione facultatem illam conceſſam mihi? me ſacerdotem eſſe? me læſæ maieſtatis, mortiſque reum? Ergo poterit Dominus Superintendens argumentum hoc in ſacculo recondere, atq. aliud expromere e perà.

Eo autẽ peruicacius adhuc cõtendente ipſum ſacerdotem eſſe, viciſſim petijt, an ille eſſet ſacerdos? illo reſpondente, ſe non eſſe, ſi non eſt, infit, ſacerdos, ergo neque Epiſcopus, vt præ ſe fert, & cupit audire. At, at, replicat D. Superintendens ſacerdos ſum, ſed non ſacerdos miſſificãs,

Cui ille, si ſacerdos eſt, ſacrificans eſt; ſacerdos enim cum ſacrificio, neceſſitudinẽ habet indiuiduam. Si autem ſacrificans, ergo & miſsà faciens; nam quod vos ſacrificium appellatis, Chriſtianus orbis appellat miſſam, præter quam ſacrificium in lege Chriſtianâ reperire non eſt. In terminis igitur luditis, & illuditis populo, cum ſacrificium fatemini, negatis miſſam. Ac proinde, cum ſacerdos, vt fatetur, miſſificans non ſit, neque ſacerdos erit ſacrificans; Si non ſacrificans, neque erit ſacerdos. Si autem ſacerdos non eſt, profectò neque eſſe poterit, neque haberi debebit Epiſcopus, prout eſſe, & haberi prætendit.

Cum autem duodecimuiros intueretur, qui ex vtrinque prolatis debebant pronunciare, eſſet necne ſacerdos: conuerſus ad iudices, doleo, inquit, causæ huius cognitionem tam imperitis hominibus committendam. Atq. vnum ex ijs digito commonſtrans; iſte, inquit, cui e cingulo pera dependet fabri inſtar, aut cerdonis ærarij, cum ſocijs ſuis, rerum forenſium quam inſolens rudiſq.? quam ineptus ad ſententiam in causà huius momenti proferendam? Imò qui, ſacerdos

mas

mas an mus existat, propemodum igno-
rat.

Et duodecimuiros alloquens, ægre sibi esse dixit, eos suæ mortis reos futuros. Animaduerterent igitur, hic non iudicium esse, sed coniurationem in illius mortem. nam cum e lege diuinâ, & humanâ, omni in recto iudicio esse deberent actor, testes, si necessarij, reus, & iudex; hoc in suo nullum actorem, nullum testẽ adesse, ipsismet iudicibus omnem partem implentibus, neque aliud adducentibus, à meris leuibusque coniecturis, & præsumptionibus, quas ipse iam infirmauerat. Illi autem, cum non ex ijs, sed secundũ probata solide pronuntiare deberent, quid faciendum de iure esset, mature perpenderent, ne morte ipsi iniuste irrogatà, sceleris conscientiâ agitarentur, & innocẽtem sanguinem iustissimus iudex Deus ab illis requireret. Sed illi, exposito a iudice quid iura statuerent in sacerdotes, quibusque argumentis constabat ipsum sacerdotem esse, in proximam cameram ablegati ad consultandum, post breuissimam morulam redeuntes, ipsum reum esse renuntiarunt.

Et ne nos etiam videamur hæc asserere

ſine teſte, quod in iudicibus quispiam fortaſſe culpabit, citabimus nobilem Gallum in suá huius tragediæ relatione ad Auditorem Illuſtriſſimi Nuntij Galliarum dicentem pro teſtimonio hunc in modum.

Nobilis Gallus in ſuis ad Auditoré Illuſtriſſimi Nuntij Galliarũ.

Nemo cogitet, illum cum ad tribunal ſtaret crudelis ſententiæ expectatione perterritum, Nequaquam; puriori erat conſcientiâ, quam ut timeret, atque animo tam placato, vt dixiſſet quis, eò illum adueniſſe, ut laudes laureasque reciperet. Examinatur *quidem, ſed perfunctorie, &, vt aiunt, pro formâ, vt videretur vmbratilis iudicij formulis ſatisfactum.* Iam *enim iudicatus erat. Quippe cum illi eſſet negotium cum hominibus, qui ſuâ putabãt intereſſe eum morti addicere, non debebat iuſtitiam præſtolari. ſed quam poſſet male affecta in eum poteſtas vindictam effundere. Res fuit hactenus inaudita; illum à nullo delatum actore nullis probationibus conuictum, ſolâ ſuſpicione, quod eſſet ſacerdos, (quod hic crimen læſæ maieſtatis appellant,) iudicio duodecimuirorum, hominum pari inſcitiâ atque malitiâ, capitis damnatum fuiſſe. Quo conſcientiæ angore, tam iniquam ſententiam pronuntiarint, cogitandum relinquo, atque ſuo mox exemplo docuit Epiſcopus Londinenſis unus e iudicibus, egreſſus e comitijs plus Oreſte furijs agitatus, atque homine proxime*

iu-

tumulando magis pallidus, & exanguis.

Ille auditâ capitali sententiâ, seque declaratum mortis reum, in genua prouolutus altâ voce dixit *Deo gratias:* nuntium mihi exoptatum magis, magisue gratum, nullo vnquam tempore accepi. Conuersus dein ad populum: hactenus, inquit, me sacerdotem confessus nō sum, vt suus esset legibus & stilo curiæ locus; constaretque, nū vellent iudices, petitore nullo, nullo teste, solis præsumptionibus & coniecturis me condemnare, quod cum factum ab illis; ad Dei omniumq. cœlitum honorem, cōfiteor me ordinis S. Benedicti monachum, & Romano-catholicum sacerdotem. Vos autem testes estote precor, nullum in principem, patriamue crimen à iudicibus obiectum mihi, solum ob sacerdotium accusato, solum ob sacerdotium condemnato.

His peractis, cum hora dimittendi curiam adesset, dilato in sequentem diem examine Domini Neoportii, iudices discessere. Ille autem ad ergastulum reductus, P. Hurstio e Societate Iesu, quem supra laudauimus, testante, sicut euocatus ad comitia ad dicendam causam, tam constanti, impertutbatoq. vultu, atq. si res

sua

sua, non fuiset agenda procesſerat, ita reus iam declaratus reuerſusq. ad carceres, ac ſi dictum, factumue contra ipſum nihil fuiſſet, altum ſilens, ſeque in cubiculum recipiens, totus in oratione fuit vſque ad horam cœnæ. Ad quam more ſolito accedens, conuerſatuſque cum ſocijs, ne verbum quidem de ijs, quæ ipſi in comitijs acciderant, locutus eſt.

Sub hæc, ſuperiorem & monachos monaſterij S. Gregorij Duaci in Belgio, quid circa ſe ageretur literis, quarum exempla damus, edocuit.

Literæ. P. Mauri ad ſuperiorem & monachos Mõrij S. Gregorij ordinis S. Benedicti Duaci.

*Adm. R. P. & fratres plurimum dilecti. Iam tandem aduenit tempus à me expectatum diu, & plurimis votis expetitum. Heri ex ergaſtulo Atrienſi, ad carceres Nouæ portæ traductus fui, cras ante reges, & præſides ſtiturus. Decretum inferius (*iudicum,*) quid de me fieri debeat, iã conſtituit; Decretum uero ſuperius, (*cœli*) quid velit ſtatuere hæreo dubius ob mea peccata, & indignitatem. Multum me debere fateor R. Adm. P. veſtræ, & toti fratrum conuentui me commendo. Seu vixero, ſiue obiero mortem, me, vti ſpero, præſtabo filium obedientem Deo, ſanctæ Eccleſiæ, & S. P. N. Benedicto. Exiguum tempus mihi supereſt multis negotijs conficiendis, & minus exiguo, vt me præparem tam longin-*

ginquo itineri. Tot occupationes me excusent, qro, apud R. Adm. Paternitatem uestram, & calami defectum affectus suppleat. Dico meum vltimum vale in hoc mundo, firmâ cum spe perpetuâ me societate omnium R.R. nostrarum in cælo fruiturum. Londini e carceribus Nouæ portæ 26. Maij stilo veteri 1612.

Filius, & frater Vestræ Paternitatis, & sui Conuentus.

Fr. Maurus Scottus.

Do-

Dominus Richardus Neoportius ſacerdos e venerando clero ſeculari, & P. Mauri in morte ſocius, duodecim annorum puer proficiſci cogitat ad bellum Hungaricum, quod contra Turcam gerebatur, ſed poſtea ſubductis aliter rationibus, totum ſe deſtinat vtilitati patriæ ſuæ: Poſt ſeptennium ſtudijs impenſum Romæ in collegio Anglorum, in Angliam reuerſus, captuſque, eijcitur in exilium: denuo rediens, denuo cōprehenſus, proſcribitur: tertio demum remeans, capitur: tribunali ſiſtitur: examinatur: condemnatur.

CAP. VII.

DOMINVS Richardus Neoportius ſiue de Nouo portu, quâ prouinciâ, quo ſanguine ortus fuerit, Neoportius, verũ illi, an commentitium nomen, adhuc me latet,

qui

qui hactenus sola potui de illo rescire, quæ in actis P.Mauri commemorantur. Multâ quidem non sunt, ea tamen, quæ clare arguunt virum fuisse magno animo, constantiâ inuictâ, singulari in Deum pietate, & zelo eximio ad propagandam, & propugnandã catholicã fidẽ. Qualiacunq. autem sint, cũ is mihi argumẽtum existat, cui illũ eadem fides, & certamen vniuerũt, nefas esset, ea prætermittere, aut calamo dissociare, quos tanta necessitudo coniunxit.

Et profecto, quanto esset in fidem amore, quantusque olim insurrecturus in illius defensionem, insigne documentum in ipsâ pueritiâ dedit, cum duodennis tantummodo cogitaret proficisci in Hungariã, nomenq. militiæ dare, vt pars esset illius belli, quod atrox cum Turcâ gerebatur, tantilli corporis vires, maiori animo compensaturus.

Subductis autem postea rationibus, cũ suæ, quam alienæ patriæ, plus se debere considerasset, fidemque in illâ iacentem ab hæresi proteri, consilio sapienter mutato, se totum illi dedicauit, & fidei in illâ vtilitati. Romam igitur profectus, post septennium studiis impẽsum ad eam mis-

ſus, dum ſtrenue rem gerit, capitur, proſcribiturque capitis periculo. mox repetens illam, denuo comprehenſus, denuo in exilium eijcitur eadem pænâ. Sed maius erat illius deſiderium opitulandi fidei afflictæ, ardentiorque appetitio pro Deo mortis, quam vt quæcunque vel optima vitæ conditio extra eã retinere, vel mortis in eâ pericula deterrere eum poſſent à reditu. Tertium ad eam reuerſus, tertium in carceres coniectus, poſt ſeptem menſium vincula, ad cauſam capitis cum P. Mauro dicendam euocatus fuit.

Die igitur ſequenti horâ matutinâ iuſſus ad ſepta procedere, manumq. attollere, ſacerdotium protinus confeſſus, reum ſe maieſtatis lęſæ negauit, quod fuiſſet, vel eo initiatus, vel reuerſus in patriam. At, inquit iudex, crimen eſt maieſtatis imminutæ, e legum mente morte piandum, ſacerdotium ſuſcipere in partibus transmarinis, atque in Angliam redire. Ita forſitan, inquit, arbitrio legum veſtrarum, nõ vero legis Dei. Leges veſtræ nouæ ſunt, atque ad vſum nouæ veſtræ religionis, friuolæ autem, inualidæ, & nullæ, vbi legi aduerſantur diuinæ, & mandato Chri-

ſti, *qui legifer noſter eſt*. Cum igitur lex diuina ſacerdotium commendet, Chriſtuſq. ipſe ſacerdos ſacerdotes inſtituerit, atque iniunxerit illis legitimâ vocatis authorite, vt *vt euntes in vniuerſum mundum, euangelium prædicarent*, non futilis tantum, ſed impia lex erit, quæ ſacerdotes damnat, reditum illis ad prædicandum prohibet, ſacerdotio initiari crimen eſſe lęſæ maieſtatis declarat. Nullo igitur reatu teneor, quod ſacerdos ſim, & in patriā redierim, præſertim ciuis illius & regi ſubditus. Et plane leges veſtræ, ſi me ob ſacerdotium iure condemnent lęſæ maieſtatis, Chriſtū ipſum, ſi in terris verſaretur, eodem iure eiuſdem criminis arceſſere poſſent, & condemnare. Iſaiæ c.33. Marci c.16

At, inquit Iudex, primi omnium ſacerdotes perduellione in Regem ſeſe commacularunt. Apageſis, reſpondit ille, nam Caluiniſtæ ipſum adhuc in matris aluo, cum ipsá illius matre, appoſito ad ventrem ſclopo, mox relaxando, tollere voluerunt.

Duodecimuiros deinde reſpectans, quā mihi, inquit, diſplicet doletq. ſanguinem meum his imputari! vos ipſi iudices, vos, qui ſacerdotium quid ſit, quid lęſæ maie-

ſtatis crimen noſtis, de me ſententiam ferte; iſti vtrumque ita ignorant, vt nefas ducam, tantam illis, aut prouinciam imponere, aut anſam peccandi prębere. Iudicibus autem vrgentibus, id pro more fieri debere, ſe tandem, ęgrè licèt, permiſit iјs, qui poſt modicam in vicino cubiculo conſultationem, ipſum reum denuntiarunt. Sententiam hilari accepit vultu, non alias lætior viſus. Nam diem illum, tot materiam votorum, quem tot præſtolatus fuerat annos, ad quam diutiſſime quidem, præſertim ſeptem vltimis menſibus in carceribus detentus, ſe parauerat, tandem aduenisse, ſincerè & ſeriò exultabat.

Horis pomeridianis ambo ad tribunal reuocati interrogãtur pro more à Iudice, quicquam ne dicendum haberent, quod eluere poſſet obiecta crimina, aut mortis ſẽtẽtiã ampliare? Ipſis autẽ plura adducẽtibus, cur ſolũ ob ſacerdotium reditũq. in patriã ad prædicãdũ Euãgeliũ (nullius alterius criminis poſtulati) nõ deberent legibus, diuinæ legi contrarijs dãnari, ſilentiũ imperauit. Et quia magnâ cum fiduciâ, animoque mortis impauido, ſeſe cauſamque ſuam defenderant, obiecta diluendo for-

fortiter & cum libertate; ſumptâ inde occaſione, populo vituperandos propoſuit velut omnes modeſtiæ fines prætergreſſos, neque eum præ ſe ferentes animi ſubmiſſionem, quæ eos decebat eo in conſeſſu, in quo alij eâ fuerant vſi. Ac tandem decretoriã in eos tulit ſententiã, quæ hũc ad modum ferri ſolet: *N. N. ſacerdotio authoritate Epiſcopi Romani*, (ita Summum Põtificem appellant) *in partibus traſmarinis initiati, redeunteſque ad ſeminandum falſas doctrinas, & abducendum ſubditos ab obedientiâ, quam regiæ maieſtati debent, & reconciliandum eos Romanæ Eccleſiæ, læſæ maieſtatis rei, ad carceres remigrent, & trahæ impoſiti ad caudam equinam trahantur ad ſupplicij locum, vbi ſuſpenſi dimittantur viui, atque erutis corde & ilibus in quatuor partes diſſecentur*. Iniectis mox vtrique manicis, reducti fuerunt ad carceres plectendi ſequenti die peruigilio Pentecoſtes ſacro. Et quidem, ni fallor, non incongrue, vt cui ſanctiſſimo, & beatiſſimo ſpiritui debebant virtutis meritũ, ſalutis exitum, cum perenni gaudio deberent.

Modus supplicij sacerdotibus Catholicis irrogari soliti: eo afficiendi D. Richardus, & P. Maurus trahæ impositi raptantur Tiburnum: P. Maurus oratione ad populum habitâ, seipsum & Catholicos a crimine læsæ maiestatis purgat, eorumque & suam innocentiam declarat.

CAP. VIII.

TIburnum, quod loco supplicij nomen, duobus distat milliaribus ab ergastulo Portę nouæ. Sua illud Anglis Caluaria, sacerdotum & catholicorum occumbentium innocenti sanguine, perinde atque nocenti eorum, qui digna factis recipiunt, rubricatum. Sacerdotes trahâ stramentis, vel storeâ ex vimine stratâ extensi, atque alligati, raptantur ad illud per plateas vrbis, pænâ graui admodum, & infami. Nã Traha (Italice Treggia) non rotis subuecta, sed repens, & tracta, ad caudam equinam,

nam, propter ſilicũ, viarumq. inæqualitatem ſubſultans, corpora eorum, potiſſimum capita, quæ depreſſius inclinantur, frequenti durâque concuſſione affligit,

Appulſi propè patibulum *aſpiciunt ſubiecta oculis expaueſcenda tormenta aduerſus ſe parata*, lebetes, ignem, ſecures, *quæ*, vt inquit S Ephrem, *in conſpectum callidus hoſtis adducit, vt terrorem ijs incutiat, & in formidinem ſanctos vertat, aſpectuque ipſo ac ſuppliciorum perterrefactione, lingua eorum non amplius confiteri Dominum Ieſum metu præpedita tentaret, atque præſumeret*. Stat ſub patibulo currus, quem conſcendentibus laqueus fatali alligatus trabi inijcitur, ſed laxius, vt loqui poſſint aſtanti populo, quod illis permittitur prolixè non ſemel, dummodo nihil proferant, quod reipublicæ poſſit dãno eſſe. Orationem ad populum, & preces ad Deum cum abſolnerunt, aptato ceruicibus laqueo, currus à carnifice abigitur ipſis in aere pendulis breuiſſimo tempore. Diſciſſ, fune, in terram decidentibus ſemiuiuis, ſenſu adhuc vegetis, atque in paratâ mensâ diſtentis, aperitur venter, quâ parte in virum deſinit, atque erutis ilibus coniectiſq. in ignẽ, cor non raro palpitans oſtenditur populo,

S. Ephrem in 2. SS. Martyrum laudatione

lo, carnifice exclamante, *Ecce cor proditoris.* Caput demum abſcinditur,corpuſq.diſſecatur in quatuor partes mox elixandas,& portis eminentioribus ciuitatis ad infamiam, terroremque aliorum affigendas. Euenit quidem, ſi quando incidant in Vicecomitem, (qui ſententiæ exequendæ præeſt) humaniorem, vt permittatur *ijs* ſuſpendio mori in ipſo patibulo, atque amicis, vt corpora illorum ſecum referāt ſepelienda.

Hanc vltimam ſcenam, quæ ijs ſupererat adornanda,ne homines magno animo & libertate magnificentius ſtruerent, ad præueniendū populi concurſum frequētiorem, (qui tamen ingens fuit,) viſum maturare ſupplicium, horâ ſextâ matutinâ illi præſtitutâ.

Prodire e carceribus iuſſi, vltimum dixere vale Catholicis, qui eâ nocte adfuerant ijs, magnâ conſtantiâ, & alacritate ſeſe comparantibus ad certamen, vt eorum ſe precibus commendarent,& rei diuinæ ab ipſis in carceribus celebratę præsētes, facto illis ſuorum reatuum indicio auriculari, ſacroſanctam Hoſtiam ab eorum manibus ſumerent.

Do-

D. Neoportius ridenti vultu egressus, manibus ligatis, vti potuit, populo benedixit. Dum autem super traham se distenderet, P. Maurus iussus ab ergastulario exuere habitum monasticum S. Benedicti, quo indutus mori vehementius optauerat, vt cuius esset sodalitii, cum fide profiteretur, & togâ resumptâ ad populum conuersus dixit, se *de bono opere lapidari, iudicari de spe, & resurrectione mortuorum, & propter spem Israel catenis circundari*: catholicum, & sacerdotem, ob catholicam religionem, & sacerdotium mori, non ob perduellionem, aliudue ob crimen, cuius ne quidem postulatus in iudicio fuerat, nedum condemnatus. Se integrà semper fuisse in Regem, vtpote clementissimum, fide, quam nullà vnquam cogitatione commaculauerat. Quinimo continuà prece orasse Deum, vt iram & flagella ab ipso, & regno auerruncaret. Sique posset æternam beatitudinem illi comparare sua morte, eam se, vt iam pro Dei honore, & testimonio veritatis, ita pro illius salute libenter subiturum. Et mox ad sinistram D. Neoportii alligandum se collocauit. Toto itinere iacebant profundâ meditatione in se reducti haud leui

Ioan. 3. 32. Act. 23. 6. & 28. 20.

tamen, propter frequentes trahę ſuccuſſus, pœnâ.

Tiburnum cum appuliſſent, P. Maũrus vultum præ ſe ferens lætum, primus currum, fatale pegma, conſcendit, funemq. & patibulum oſculatus, flexis genibus tantiſper orauit. exutis dein, præter induſium togamque, veſtimentis, vt trabe deiectus expeditius poſſet diſſecari, & in pedes ſublatus, cruce, globulis precarijs, quos manu geſtabat, appensà, populo & ſibi benedixit.

Annuente ViceComite, quem popoſcerat veniam alloquendi populum, pollicitus, ſi quid diceret, quod eſſe poſſet offenſioni id omne monitum ſe emendaturum, narrauit locum originis, parentes, ſtudia, ſuamque, poſt multum in veritate indaganda laborem, luctamque, ad fidem catholicam conuerſionem. Subiunxit, vt familiam Benedictinam ingreſſus, ſacerdotio initiatus in Angliam veniſſet, non vt homines à fidelitate ſua in Regem abduceret, ſed S. Auguſtinũ, in cuius et Magni Gregorij laudes ſe diffudit, imitatus, reduceret ad gremium S. Matris Eccleſię. Vt poſtea comprehenſus, ergaſtulo concluſus, in exilium miſſus, Angliam repetijſſet,

tijsset, atque alia, quæ nos capitibus II. & III. ex hac illius oratione ad populum habita retulimus. Addidit se denuò reuersum, denuo captum fuisse, carceribus conditum, postulatum in iudicio condemnatum sacerdotij tantummodo, nullo alio crimine obiecto.

Sed hæc dicentem Vice Comes interpellauit, contumaciæ in Regem, regnumque criminatus sacerdotes, quos aiebat, verbis protestari fidem, factis autem negare. Cui ille, quo id argumento, vel cuius artificio factum, vt Catholicis generatim, speciatim vero sacerdotibus id imputetur, vt contumaces in Regem existăt, disputare huius loci non est, bene tamen habet, nomen nobis obijcitur, sed res per Dei gratiam abest, quam fieri potest, longissimè.

Catholici enim sui esse officij sciũt, *Deũ timere, Regẽ honorificare, & potestatibus sublimioribus subdi, pro ijs facere obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, vt quietam & tranquillam vitam agãt.* Hoc ijs sacerdotes inculcamus, qui Angliam nõ ingredimur, vt subditos à suâ in Regẽ fidelitate abducamus, sed eos præcepto admoneamus Apostolico, *principibus & potestatibus subditos*

1. Pet. 2.
13. Rom. 1
1. Timot. 2

eſſe, dicto obedire, ad omne opus bonum promptos eſſe.

Ego autem nihil à me alienum magis eſſe profiteor, quam hoc crimen, qui conſcius mihi non ſum, vel minimæ cogitationis, quæ in Regem regiamue prolem, aut concilium priuatum peccet. qui vtinam alterius cuiusuis peccati æquè eſſem, atque huius immunis ſum. Hoc in fide boni viri, iam iam morituri proteſtor, huius inuoco teſtem cordium inſpectorem Deum, cuius mox tribunali iudicandus aſtabo. Et cor meum, protinus à carnifice euellendum, & monſtrandum vobis, curioſius inſpectate, & nullam, vel leuiſſimā infidelitatis maculā in ea reperietis. Quotidianas preces effudi, vt optimus Maximus Deus maieſtati ſuæ felicitatē, ſapi ntiam conſiliarijs, regno tranquillitatem, omnibus beatitudinem concederet. Vt ſi crimē læsæ maieſtatis exiſtat, Deum pro illius ſalute interpellare, regno bene precari, cupere incolas ab hęreſi ad fidem catholicam reuocare, reuocatos inſtruere, quid Deo prędtare debeant, quid ſuis, quid regno, vltroneus fateor maximum me criminoſum; qui, vt vno verbo abſoluam, paratiſſimus ſum regijs pedibus

me

me ſubijcere, illique omnem exhibere obedientiam, quam leges Dei, naturæ, gētium exhibendam præcipiunt.

At, inquit Vicecomes, quæ debetur patriæ legibus, quibus vos maxime tenemini, non exhibetis. Illæ, ne ſacerdotio Romano more initiemini, ne regrediamini in patriam initiati, ſub pœnâ maieſtatis læſę edicunt; illas ergo reuerſi contemnitis, infringitiſq. ſupplicij capitalis tantam ob contumaciam merito rei, merito eſtis plectendi. Quæſo, infit ille, vir chariſſime, voſque optimi ciues, hominibus obedire oportet, an Deo? Deus ſacerdotium inſtituit, homines prohibebunt? quod venerabile, ac ſanctum illi, his crimen erit rebellionis? Chriſtus ſuos miſit in vniuerſum mundum ad prædicandum Euangelium, ſacerdotes ad prædicandum venimus deductâ legitime ab illo authoritate, & reos læſæ maieſtatis peragitis? ſi leges, quæ hæc imperant, iuſtæ eſſent, iuſtè in nos dicto minus audientes ageretis lege, cum autem ſint, vt vidiſtis, contra legem Dei, quo nos argumento ad obediendum illis compellitis, quo iure occiditis?

At

At legibus ſaltem veſtris refractarij ſumus? nequaquam ſed obedientes; legi Dei, cui, qui morem gerit, dici non debet hominibus refragari. Sed leges veſtræ mortem decernunt ſacerdoti in patriam redeunti, veluti rebelli, & violatæ maieſtatis reo. Eſto, decernant, poteſtatem habeant in corpora. anima tamen Dei eſt, quæ à Deo creata redempta ab illo, illi obedire debet, ne illius aduerſata legibus, illum offendat. Nullo igitur iure, magna autem iniuriâ Catholici, & ſacerdotes accuſamur infidelitatis, & contumaciæ in leges, qui omnes comparati ſumus regibus, legibuſq. ab ijs latis, non propter pœnam, ſed conſcientiam, vt iubet apoſtolus obedire, earum viuere præſcripto, eas ſanctas, inuiolataſq. habere, ſaluo tamen ſemper honore, ſalua obedientiâ, quam debemus legi Dei. Hanc enim ne violemus, illas debemus poſthabere, atq. anima quæ Dei eſt, vt Deo obediens, Dei ſit, corpus ferro, flammæ, carnificinæ, morti, quantumuis ignominioſæ permittere.

Hic ſe inferebat miniſter quidam Prædicans, eumq. hæc dicentem *æquiuocare*, certo certius aſſerebat. Cui ille, abſit à me Domine, abſit; nam Deum ſanctoſque

que precor, vt mihi propitij non ſint, ſi non ſincere, atque ex corde locutus fuerim. Oro igitur te, vt credere velis homini morituro, me ingenio ſemper fuiſſe abhorrentiſſimo ab omni infidelitate in Regem, qui, indole miſericordi & maximè benignâ, in mortem meam noluit prius conſentire, quam nonnemo, mihi tam notus, atque hic erit ſine nomine, cui parcat Deus, ego enim illi ex animo ignoſco, ſummis eam precibus ab illo impetraſſet, dico, an extorſiſſet? Deum poſtmodum precatus pro Rege illiuſque gnatis, & conſiliarijs, vt omnes omnibus cumularet bonis, & donaret fæliciſſima æternitate, ſubiunxit: Sed quid hæc memoro? cur operoſius me vindicare ſatago à crimine infidelitatis in Regem, à qua, ipſorummet iudicum opinione, tam longe abſum, vt nedum non condemnandum me, ſed ne arceſſendum quidem illius in iudicio exiſtimarint? morior igitur non rebellis regi, ſed obediens Deo, catholicus, non proditor, non ob crimen maieſtatis imminutæ, ſed ob ſacerdotium, & Romanam, atque orthodoxam fidem, à quâ non laqueus, non patibulum, non lebetes,

non

non ignis aut ſecures, mortisue ſuppliciū quantumuis horrendum, non quæcumq; tormenta diaboli, me vnquam poterunt diuellere. Hæc ea fides eſt, quam maiores veſtri tot ſeculis ſanctiſſimè coluerūt, quæ; vt illos ad cæleſtia tranſmiſit regna, ita vos pariter aliquando euehet, ſi eam amplexemini. Hęc ſola in catholicâ Romanâ Eccleſiâ inuenitur, extra quam nulla ſalus eſt.

Datis poſt hæc duobus aureis carnifici, accipe, inquit, amice, libenter hos tibi dono, atque condono mortem meam. Faxit Deus, vt illius, & tui aliquando recorderis. Amicis, qui proxime aderant currui, alia amoris pignora diſtribuit, optimâ, inquiens, voluntate hæc elargior, pretioſiora, ſi habuiſſem libentius daturus. Sed in his, neque affectum debetis, neque ſpem veſtram collocare, ſed in æternis bonis, quæ ſolo in cælo reperiuntur. Actis demum gratijs Vicecomiti, quod diu, libereque loquentem ſua ſenſa ad populum, tam benigne patienterque tuliſſet, Illuſtriſſimo, atque Excellentiſſimo comiti Arundelio prope aſtanti, qui hæc poſtridie narrauit Regi, vt ferebatur ijs indolenti, alijſ-

que

que illuſtriſſimis, & nobiliſſimis viris, & ſpectatoribus, quod tanto ſuo incommodo voluiſſent ſui eſſe teſtes certaminis, ſeque, ſuumque ex hac vitâ exeuntis agonem ſeriò, impenſiuſq. commendans catholicorum, qui aderant, orationibus, alacri, & tranquillo ſupra fidem animo (vt retulit, qui præſens adfuit,) morti occurſurus conticuit.

D. Richardus Neoportius exponit rationes vitæ suæ: vindicat se a crimine læsæ maiestatis obiecta; magno firtur desiderio patiendi: abacto cur. u. cum P. Mauro fatali trabi appenditur: vterque deiectus exenteratur.

CAP. IX.

HÆC dum peroraret P. Maurus, Dominus Neoportius, postquã sategisset errantem adhuc inter protestantium greges fratrem ad Ecclesię ouile reducere, totus orationibus intentus fuit. Currum deinde subiens, & P. Maurum complexus, Euge, ihquit, *hæc est vera fraternitas*, honorificentiori in loco non potuimus conuenire. Donet Deus, vt tanquam viri boni moriamur. Actis carnifici gratijs, veluti de præstantissimo munere, ab eo mox recipiendo, precatus Deum est, vt illi ignosceret, gratiamque donaret, vt posset ab erroribus, in quibus versabatur, resipiscere,

re, atque impetratâ potestate loquendi à Vicecomite, hunc in modum exorsus est.

Duodennis adhuc puer proficisci decreueram ad bellum Hungaricum, vt sanguinem vitamque fidei orthodoxæ contra Turcam defendendæ impenderem, secūdæ autem cogitationes mihi suggesserunt patriæ meæ vtilitatem. Considerabam enim, fidem etiam in illâ periclitari, eamque mihi potiorem esse debere alieno regno. Honestius preterea videbatur, homines, Ecclesię & Deo mortuos, ad vitã, quæ in Christo est, reducere, quam barbaris morti tradendis operam nauare. Cumq. alia non deessent argumenta, quæ ad iter Hungaricum me propellerent, dubiusq. hęrerem, in vtram me partem darem, ad Angliam me inclinarunt exempla duorum sacerdotum, quos examinari, & condemnari eodem in loco videram, in quo, lata in me sententia fuit. Hæc, inquit Vicecomes, tibi damno fuerunt, sileas ea, ne alijs pariter sint nocumento.

Proinde subiunxit, Romam profectus, postquam in Collegio Anglorum septennem operam studijs impendissem, missus à Summo Pontifice, in Angliam veni, non

vt ſubditos ſuæ maieſtatis à ſuo ſubtraherem obſequio, ſed attraherem ad antiquã chriſtianam & catholicam fidem, authoritate S. Sedis in eâ plantatam tempore primùm Lucij regis, ac poſteâ regis Ethilberti à S. Auguſtino ordinis S. Benedicti monacho. Poſt aliquot annorum in hac vineâ labores, captus fui, carceribus mãcipatus, & demum in exilium miſſus. Et quidem fortuna benignior ad commorandum me inuitabat, ſed omnibus Angliæ, in quam tanto ferebar amore, poſthabitis, denuo redij. Denuo autem comprehenſus, atq. exilio mulctatus, blandientem rurſus fortunam, & pinguiori vitæ conditione conantem me irretire neglexi, vt meæ me patriæ totum conſecrarem. Tertio reuerſus, tertio interceptus fui, carceribus Nouæ portæ conditus, atque à iudicibus condemnatus de ſacerdotio, quo fateor me inſignitum.

Quare, inquit Vicecomes, proſcriptus redijſti? Dicam, inquit, propter obedientiã, quia miſſus ad prædicandum, obedire debui mittenti, & propter debitam patriæ meæ operam, vt illam, docendo, & prædicando, ab eâ vindicarem calamitate, quâ oppreſſam videbam, firmà ſpe voti conſe-

quen-

quendi, annuente, & adiuuante Deo.

Nequaquam, inquit Vicecomes, ſed veniſti, vt factiones inſtitueres, turbaſque cieres in regem. Cui ille, veni, vt me‿, opponerem hæreſi, ſupponerem autem regi. Manifeſta enim calumnia eſt, nos ſacerdotes rebelles eſſe, contumaces, aut offenſæ maieſtatis reos. Ad me quod attinet, ſacerdotii ſolius, non criminis cuiuſpiam in iudicio condemnatus fui. At certe cuiuis alteri ſi obnoxius fuiſſem crimini, illud commemoraſſent iudices, illud mihi obieciſſent, ob illud pronuntiaſſent morte mulctandum.

Neque eo tantum animo ſemper fui, vt me continerem intra pomæria obsequij, quod humillimi, & fidelis ſerui, & ſubditi ſuæ maieſtatis proprium eſt, ſed præterea vt amolirer, quantum in me eſſet, omnes in eum dolos, machinas, & conſpirationes, quas protinus, vt reſciuiſſem, detexiſſem illi, ſuisue; tantum abeſt, vt voluerim ſubditos illius à ſuo in eum affectu, & obedientiâ alienare.

Quinimò, tametſi Catholici graui sub perſecutione gemant hodierno die, illis tamen, quibuſcum contigit me conuerſari, vt Cæſari redderent, quæ Cæſaris eſ-

ſent,

ſent, omnemque illi deferrent obedientiã, quam ſubditus regi debet, atq. à Deo prę-ceptã Eccleſia catholica inculcat, tã seriò commendaui, atq. alia opera vlla, actioneſ-ue christiano homine dignas. Paratus ipſi præſtare, quicquid eſt obsequij à legibus diuinis, naturæ, gentium, eccleſiæ iuſſum, ipſumq. quantum fas licitumq. ſacerdoti, defendere.

Non hæc ingero, vt mortem, deprecer, aut precer vitam, ſed me ipſum ſacerdo-teſq. vt liberem à calumniâ infami, quâ ini micorum aſtu, & iniquitate apud populũ laboramũs deluſum, perſuaſumq. nos re-belles proditoreſque eſſe, vt rebelles, proditoreſque plecti. Atque, vt opti-mi ciues cognoſcant, non ob crimen læſæ maieſtatis, quod nobis falſo imponitur, nos occidi, ſed ob ſacerdotium, & catho-licam fidem.

Pro hac vt mortem obirem, nunquam me exiſtimaui dignum, iam vero cũ Deus infinitâ suâ bonitate illud mihi conceſſe-rit, ingenti fiet gaudio, & exultatione meã, qui tam cupidus illius ſum, vt ſi haberem tot vitas, quot capillos, vitasque om-nium creaturarum huius mundi, atque angelorum, & ſanctorum in Paradiſo,

om-

omnes, si fieri id posset, lubens profunderem pro testimonio, & honore huius causæ, pro quâ debeo mori.

Docere incœperat, extra Ecclesiam catholicam nullam esse salutem, sed plura loqui prohibitus, cum gratias egisset Deo, quod eum dignatus fuisset hac morte, cuius semper fuerat cupientissimus, exclamans, *quid mihi est in cælo, & à te, quid volui super terram, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum,* finem dicendi fecit. Psalm. 72.

Iussi ambo ad mortem se accingere, catholicis, qui aderant benedictionem impertiti, eorum vicissim orationes efflagitarunt. Alter mox alterum suos confitentem reatus absoluit, atque in alterius amplexũ ruit. Atque in humiles preces vterque demissus, se hostiam Deo obtulit, deprecatus, eam vellet gratam esse iubere, & pro nomine illius decertantibus adesse. D. Neoportio altiori voce clamante, *quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi, calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. Domine Iesu suscipe spiritum meum.* Psalm. 115 Act. 7.
P. Maurus autem, *In manus tuas Domine commendo spiritum meum:* abacto curru, suspensi fuerunt. Dominũ Neoportiũ de trabe, viuum adhuc deturbatum erutis corde, & Lucæ 23.

ili-

ilibus exenterarunt, & capite abſciſſo, corpus in quatuor partes diſſecuerunt. Interim in ipſo patibulo ſuſpendio obierat P. Maurus, cui pariter inteſtinis euulſis, & corde palam oſtenſo à carnifice, clamitāte *ecce cor proditoris*, caput præciſum, corpuſque in partes diuiſum fuit.

Carnifex illorum membra, quæ iuſſus fuerat ſub facinoroſorum corporibus alte defoſſa recondere, ne facilè poſſent auferri ab ijs, qui optime ſciebant, quam ſpectabilis mors vtriuſq. fuiſset, acceptis pecunijs, permiſit amicis, ea ſecum, ingens ſolatium, auecturis.

Et tale cum hæreſi certamen, inſtituerunt D. Richardus Neoportius & P. Maurus Scottus, cupientiſſimi, quam perpeſſi fuerūt, mortis, quam plurium votorum vtrique materiam, ſumma vtriuſq. voluptate conceſſam à miſericordi Deo, fortiſſimo vterque animo ad Dei honorē ſubijt, gratâ catholicorum conſolatione, fideiq. honore, & incremento, *ſequamur in quantū poſſumus eorum fidem, ſectemur animi virtutem, quâ terrena, & præſentia reſpuentes vim regnis cœleſtibus intulerunt.*

S. Eucherius in homil. de S. Gennesio.

In-

Luculentum argumentum diuinæ in Angliam benignitatis, atque illius ad fidem, tanto postliminio, reditus, tam lubenti fortique animo mortem, in eâ in odium fidei illatam, passos fuisse tot nobiles laicos, diuersarum familiarum religiosos viros, & sacerdotes è clero seculari; quorum virtutem author prosequitur, Eminentissimi Baronius, & Bellarminus laudant, SS. Congregationes sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis & SS. Rituum cordi habent, Romani Pontifices commendant, nulla ætas tacebit.

CAP. X.

FAteamur oportet, regnum Angliæ ingens argumentum fuisse bonitatis dei, *qui semen ipsi reliquit, ne tanquam Sodoma esset, aut Gomorrhæ similis.* semen, inquam, quo firmata, fœcundataque semper fuit Ecclesia ab eo, qui sanguine illam Isaiæ c.1.

K suo

ſuo fundauit, deſponſauitque, ſanguine martyrũ fœlici propagauit incremento, prædixitque per Ezechielem prophetam, ſanguine duraturam. *Et dixi tibi, cum eſſes in ſanguine tuo: viue: dixi, inquam, tibi, in ſanguine tuo viue, & multiplicatam quaſi germen dedi te. Neque* enim *minuitur perſecutionibus Eccleſia, ſed augetur, & ſemper dominicus ager ſegete vberiori veſtitur, dum grana, quæ ſingula cadunt, multiplicata naſcuntur.*

Ezechiel. c. 16.

S. Leo in ſerm. 1. de in feſt. ss. Apoſtolor.

Hoc ſemine, cum ſteriles auenæ hæreſeos dominarentur, atque infœlix lolium impietatis ſuffocare progrederetur ſegetes ſalutares, Eccleſiæ ager Anglicanæ re ſperſus, copioſos manipulos in ſuperna horrea congregandos protulit, ſpemque non dubiam fecit, puriſſimum locuplete vſurâ triticum, euulſis denuo zizaniis, naſciturum. Nã Eminentiſſimo bonæ mem. Cardinale Alano teſtante, *Vbicunq. Deus pro eius nomine fortiter moriendi gratiam largitur, lætum ſuæ miſericordiæ præbet ſignum, oſtenditque ſe locum illum, & populum non deſerturum, cui tantam, tamque ſublimem benedictionem impertit; ſed aut molliturum corda principis, & magiſtratus, aut copioſas ad tolerandum ſuppediturum vires, donec ſuæ diuinæ maieſtati, aut concedere tranquillitatem, aut totius regni ad fidem*

Card. Alanus in admonit ad Anglos cathol. im pres. Auguſtæ Treuirorũ 1588

con-

conuersionem visum fuerit. Huic semini, sanguini, inquam, multiplicando inuicta iugula præbuerunt nobilissimi laici, viri fœminæque. Neque enim sui Angliæ defuerunt Tobię, *qui in* hac fidei *captiuitate*, posthabitis dirissimis edictis, vitæque, & fortunarum periculis, *viam veritatis non desererent*; sed cum alii irent ad *vitulos aureos, quos fecerat Ieroboam*, ad templa, inquam, hæreticorum, vt regiis parerent mandatis, *pergerent illi ad templum Domini*, deum rite, & purè in Ecclesiâ catholicâ adorantes: Non Sunamitides, quę cœnaculum, lectũ, mensam, sellam, & candelabrum pręparent Elizæo; sacerdotes nempe ob fidẽ proscriptos, & morte, si caperentur, mulctandos, paribus ipsæ fatis consumendæ, hospitio exciperent, fouerentque: Non Priscæ, & Aquilæ cum Onesephoris, *qui* sacerdotum *adiutores*, pro sacerdotibus *suas ceruices supponerent*, atque eorumdem *catenas tanto* suo discrimine *non erubescerent, sed refrigerarent*. Non Abrahami, qui sequentes Deum, e terrâ suâ, cognatione suâ, & domo patris sui egressi, bonis omnibus sponte cesserunt, ad sacrificandum Isaacos suos, & quicquid charum esse, aut dulce poterat, propter deum paratissimi.

Tobias c. 1.

2. Ad Timoth c. 1. AdRom c. 16.

Ad Hebr. c. 12.

Non illi demum, *qui currentes ad propositum certamen, atque aspicientes in consummatorem Iesum, sustinuerunt crucem confusione contemptâ.*

Nec parcè, aut timide seminarunt illud religiosi diuersarum familiarum viri, qui in Anglicanam messem legati, post multos in eâ excolendâ labores; totas sibi permiserunt aperiri venas illi rigandę. Vidit suos hoc in cælo S. Dominicus, face ac stellâ, doctrinâ & vitâ cum illuxissent, sãguine pluentes, vt agrũ corruptis humoribus hæreseos macilentum impinguarẽt. S. Franciscus vidit sacra illius ædificia, actis ab impietate cuniculis, collabentia sustentari à suis, & ductâ cruore fossâ muniri. Vidit Sanctus Ignatius suis, igne cælitus misso feruentibus, dum educãdis huic agro colonis, proferendis illius pomœriis, inerti illius glebæ lætâ vbertate ditandæ toti incumbunt, sudores, & sanguinem, quos scaturigine alibi non parcà emittũt, hic prodigâ ebulliisse. Vidit demum S. Benedictus suos antiquo insudantes operi, & vineam à se plantatam, cultamque diutissime, iam vero syluescentem multo repurgantes conamine, sanguine fœcundantes.

Sed

Sed clerus, quem vocant, secularis illum, præ cæteris copiose effudit, ingenti beneficio fidei, suá gloriâ, aliorum applausu, *cunctorum mortalium*, vt Sixtus V. æterni nominis Pontifex ait. *admiratione* quidni enim dicamus admirari alios, atque applaudere, cum accipiunt iuuenes semper ingenuos, nobilesque, summo sæpe loco natos, relictis patriâ, parentibus & patrimoniis frequenter opimis, iuribusque primogenituræ in alios non semel trãslatis, ad sacram hanc militiam conuolare, magno desiderii affectu, & spei dulcedine, non sacerdotiorum dignitatumue, quæ alios quandoque ad eam, forsitan, prolectant, sed squallidi carceris, laquei ignominiosi, truculentæ mortis.

Sixtus V. dat Romæ 3. non Septembr. 1586. an. Pont. 2.

Intentant aduersarij, quæ Apostolus sanctis inflicta commemorat *ludibria, verbera, vincula, carceres: tentant, occidunt secant: morticinia eorũ*, ne quid desit terrori, *escas ponunt volatilibus cæli*. Et antiquo hæreseos dolo, atque artibus fraudulentis Iuliani, & Valentis Imperatorum, *nimirum ipsi dum afferunt, ne afferre videantur*, & sacerdotes *perferentes supplicia tanquam sontes, & facinorosi cruciatu afficerentur*: diris & repetitis pro-

Ad Hebræos c. 11

Psalm. 78.

Nazianz. orat. 3. & 32.

gram-

grammatis edicunt, ſacerdotiū romano ritu ſuſceptum, crimen eſſe maieſtatis violatæ, ſacerdoteſque proditores, faces rebellionis, & buſta communis patriȩ. Vt optime in illos illud B. Ambroſij videatur quadrare; *Cum nihil rapuerint, nullum violenti oppreſſerint, nullius ſanguinem fuderint, nullius torum putauerint eſſe violandum, nihil legibus debeant, grauiora tamen latronum ſuſtinere coguntur ſupplicia. Qui loquuntur iuſte, & non audiuntur; loquuntur plena ſalutis, et impugnantur; apud impios & infideles impietatis arceſſuntur, cum fidei ſint magiſtri.* Ipſi nihilominus honoris, & vitæ naufragium interitumque paſſuri, duplicique ob id laureâ donandi, hæc omnia præter habentes; eâdem alacritate, eodem impetu ad hanc arenam proſiliunt, atque ambitioſus quiſpiam ad aulam, ad honores, ad dignitates. Illâ videlicet galeâ adamantinâ tecti, quâ tutus ille, quem *non tribulatio neq. anguſtia, non fames aut nuditas non perſecutio, aut gladius, non mors aut vita potuerunt ſeparare à charitate chriſti.*

S. Ambroſius in Pſal. 118.

Ad Roman. c. 8

Narrat Euſebius, *mirandam ſupra modum alacritatem, vimque reuerâ diuinam. & ſingularem animi propenſionem eorum, qui in Chriſto crediderunt. Simulatque enim ſententia contra*

Euſeb. lib. 8. c. 8. & 9.

priores

priores pronuntiata fuit, alij aliunde ad tribunal iudicis prosilire cœperunt, seque christianos confiteri, acerbitatem, & multiplicium tormentorum modos pro nihilo putare, absque metu & terrore libere pro religione loqui, cum gaudio denique, risu, & lætitiâ, extremam mortis sententiam excipere, sicut psalmos, hymnos, & gratiarum actiones in Deum totius mundi conditorem, quoad extremum spiritum edidissent, lætis animis decantarent, Testisque est Tertullianus, *cum Antoninus in Asia persequeretur, omnes illius ciuitatis christianos ante tribunalia se, manu facta, obtulisse*. Ita illi generositate non impari, cum accepissent, omnia crudelibus in sacerdotes edictis perstrepere, illos rebelles regi, patriæ proditores, maiestatis perduelles, aquà & igni interdictos ad pœnam deposci, eosque vniuersos, qui eos reciperent eiusdem criminis reos, eadem pœna plectendos: atque ex illis, hos viderent exilio eiectos, vt stipe emendicata ærumnosam traherent vitam, aliosque misero aspectu terrerent; illos audirent carceribus conditos, vinculis coarctatos, squallore enectos, equuleo extensos, tormento exercitos distractosque; alios in crucem actos, demissos semineces, atque integris adhuc sensibus dissectos, acriori

Tertull. in scapulam cap. vltimo.

con-

contentione in victoriam incumbentes, feruentius solito arenam popoſcerunt, atque expeditionem in hæreſim, vt eam, vel pugnando vincerent, vel moriendo triumpharent.

Card. Alanus apolog ſeminar. Ang. aduerſus edictum regiũ pag. 267. impreſſum Auguſtæ Treuir. 1588.

Teſtis huius luculentus, (cum ipſamet quotidiana experientia) bonæ memoriæ Cardinalis Alanus *cum Rhemenſis*, inquiens, *collegii alumni vidiſſent edictum regium publicatum Londini menſe Ianuario, multi iuuenes petierunt in Angliam proficiſcendi ſibi copiam fieri, qui cum accepiſſent reſponſum, tempora hæc non eſſe ſatis opportuna huiuſmodi profectioni, intulerunt, non fore operæ pretium, aut laborem præmio dignum, ſi ſacerdos temporibus pacatis ingrederetur, ſeque ad id educatos, & ſæculo huic turbulento, & periculis pleno natos eſſe. Præterea ipſâ eâdem ſeptimana ſequenti nouemdecem ſacris ordinibus initiati ſunt. ex quo facilè intelligitur, quantus ſit eorum zelus, quantum iuuandæ patriæ deſiderium. Quod caput eſt Deo, ſit laus & gloria, non vſque adeo pericula, vel mortem effugiunt in cauſa tam fœlici, & honorabili, imo multi eam, ſi ita viſum Deo, expetunt.*

Quoties dein eorum, dum vincti in carceribus detinerentur, audiuimus cũ Sancto Ignatio voces magnâ iubilantium cum

ex

exultatione: *Hic spes mea, hic mea gloriatio, hic meæ indeficientes diuitiæ, hæc vincula circumfero spirituales margaritas, in quibus mihi contingat consummari precibus uestris, & participem fieri passionum christi, & mortis eius.* S. Igat. epist. ad Ephes.

Et latâ in ipsos, vel proxime ferendâ sententia mortis, cum accepissent, summâ ope, & operâ eniti amicos, vt ampliati donarentur libertate; cum eodem sanctissimo, & amantissimo Iesu viro exclamarunt: *Metuo charitatem vestram, ne ipsa me lædat. Si de me tacueritis, ego Dei fiam, si vero carnem meam dilexeritis, denuo currendum erit mihi. At vos potius operam date, vt immoler Deo. Id solum petite mihi, vt uires intus, & foris suppetant, ut non modo dicam, sed & uelim esse, non solum dicar christianus, sed & inueniar. Ego uoluntarius morior, si modo uos non prohibueritis. Obsecro uos, ne intempestiuâ beneuolẽtiâ me complectamini: sinite me ferarum escam* (suspendiosum) *fieri, quo deum liceat adipisci. Ignoscite mihi, quid mihi utile sit ego noui, melius mihi emori propter Iesum Christum, quam imperare finibus terræ.* Idẽ epist. ad Rom.

Demum rogatu cuiuspiam regij oratoris, aut amicorum industriâ e carceribus emissi, proscriptique pœnâ capitis, &

regno eiecti, ad minas terroresque, pericula & perpessiones ferrei, impauidi mortis, vitę prodigi, fundendi sanguinis appetentes, arenam protinus repetierunt, sibi ipsis succedanei.

Alia numerant collegia & merito, e suo gremio, quæ prodierunt, infulas, purpuras, tiaras: Anglicana autem laureas & triumphos. Quot enim alumnos, tot propemodum recenset, vel cruento purpuratos certamine, vel destinatos arenæ. Quibus mors ipsa defuit, non ipsi morti, adfuit animus patiendi extrema, non contigit persecutor, qui inferret. Qui spectaculo cœlitibus digno, *circumeuntes angustiati, afflicti, in laboribus plurimis, in mortibus frequenter, bonum certātes certamen, conseruata fide, cursum consummauerunt*, hi in vinculis illi in exilio. De quibus omnibus liceat mihi cum Cypriano dicere: *Quod in illis est, tolerauerunt quicquid tolerare parati, & prompti fuerunt. Qui tormentis & morti sub oculis Dei se obtulit, passus est, quicquid pati uoluit, non enim ipse tormentis, sed tormenta ipsi defuerunt. Tolerauerunt, & ad finem usque, incorrupta & immaculata uirtutum suarum merita pertulerunt.*

2. Ad Corinth. c. 1.

Cypran. Epist. 5. 37

Eo

Eorum vero, *qui fratres Domini, filij altissimi, receptacula Spiritus Sancti, digni habiti testimonio passionum eius, ac societate sanguinis ipsius, ut conformarentur morti illius*: Qui primæ victimæ Christo cognati, vestimenta sua sicut calcantium in torculari rubricata sanguine resperserunt effuso: horum, inquam, siquis velit numerum inire, inueniet excrescere ad ingentem, si quinquaginta propemodum, quos vnum collegium Anglico-Romanum produxit, quæ e collegiis Rhemensi, Duaceno, Vallisoletano, Hispalensi densa agmina prodierunt, ascripserit.

Digni plane omnes Eminentissimo calamo Cæsaris historicorum Baronii, & doctissimo fortissimi Ecclesię pugilis Bellarmini. Digni sanctioribus curis sacrarum, vt vocant, Congregationum [a] sanctæ Romanę & vniuersalis Inquisitionis, & [b] sacrorum rituum. Digni, qui in sanctissima sollicitudine, quam Romani Pōtifices, [c] Pius, [d] Sixtus, [e] & Paulus huius nominis Quinti, [f] Gregorius XIII. [g] Clemens, [h] & Vrbanus VIII. omnium gesserunt ecclesiarum, locum inuenirent, eosdemque haberent suę mortis testes, suarū

Clemens Roman. lib. 5. Const. c. 5.

Baronius in notis ad 29. Decēb. Bellarm. respons. ad apologiam pro iuramento fidelitatis in præf. Rom. 1609. pag. 198. & 200

[a] 2. Decēb. 1642.

[b] 22. Mar. 1642.

[c] 21. Febr. 1567. & 20. Feb. 1570.

[d] 3. non. Sep. 1586.

encomiaſtes laudum. Tanti & tam lucu-
lenti in eorum commendationem, qui er-
rare non poſsunt, non ſolent adulare, in
ſurrexerunt.

e 10. Cal. Oct. 1606. f 11. Cal. Maij 1579 & 12. cal. Feb. 1582. g 7. Auguſ. 1601. h 9. Maij 1631. & 23 Feb. 1633.

Pergite præſtantiſsimi Iuuenes, Reue-
rendi admodum Patres, Sacerdotes vene-
randi, nobiliſſimi Laici, quò veſtra vos vir-
tus, atque aura diuina vocat, ite, ite pede
fauſto. Vobis ſupplices tendit manus An-
glia, veſtris ſudoribus à iugo hæreſeos vin
dicanda. Tendunt catholici, vt de manu
inimicorum ſuorum veſtro cruore libera-
ti in ſanctitate, & iuſtitiâ deo poſſint ſine
timore ſeruire. Veſtri lytro ſanguinis reſ-
titui ſibi poſtulant, Eccleſia nobiliſsimum
membrum, fides libertatem, cultum cæli-
tes; Maria cœlorum regina dotem, re-
gnum ſibi olim obſequentiſſimum Chri-
ſtus, aras, & templa Deus.

Anglia dicta olim dos Mariæ

Vos legitimè certantes orbis ſuſpicit
chriſtianus, qui eâdem pugnauerunt, vi-
ceruntq. arenâ, iam cœli indigites, vt pie
credimus, læti mirantur, proſpectant an-
geli cœleſti præſidio adfuturi, inuicto pa-
trocinio, numquã fruſtra inuocata Maria
protegit, qui in vobis pugnat vincitq. cõ-
ſolatur Chriſtus, qui certantes probat, co-
ro-

ronabit Deus. Pergite, inquam, pergite, ve ſtra merita laudeſque nulla vox æquare poterit, nulla de ijs lingua conticeſcere.

S. Gregor. Nazianzenus orat. 17. in laudem S. Cypriani.

Negotiatio omnium præſtantiſſima eſt, quâ exiguo ſanguinis pretio cœleſte regnum emitur, ac breuia, ac fragilia bona cum ſempiternâ gloriâ commutantur.

DE-

DECLARATIO
Authoris.

ROmanæ, ab ipsis illius incunabulis, Ecclesiæ perennis consuetudo fuit, memoriæ prodere Christianorum acta fortia, atque eorũ certamina, qui vitam diuinis præceptis posthabentes, ne fide exciderent, fidei hostium se permiserunt immanitati. Hunc morem imitatus, de morte P. Mauro Scotto Ordinis S. Benedicti monacho, in odium fidei illato narrationem institui, veritatem, quantum pro viribus potui, consectatus Quam tamen, (vt morem geram decretis Vrbani VIII. fel. mem. 14 Martij 1625. & 5. Iunij 1631.) declaro, profiteorque, non aliam me ab historica mihi vendicare, neque illi, quem narrandum suscepi, peculiarem cultum, aut venerationem. Sola enim citra errorem, eam præstat, hũc de-

Baron. in præcapitulat Martyrolog. c. 1.

decernit Romana Sedes. Vtriusque tenacissima custos, & magistra. Huic perlibenter obedio, meque meaque omnia subijcio, certus, tam eum, qui illam sequitur ducem, non posse offendere, quam qui destituit, a veritate destitui, & sexcentis erroribus inuolui. Hoc corde credo, hoc ore confiteor, hoc manu signo.

P. Ioannes Rubeus Congregat. Angliæ Ordinis S. Benedicti Monachus.

Errata.	*Sic Corrige.*
Pag.18. lin.8.facerdores	facerdotes
20.12. in diuinam	diuinam
21.6. efl	eft
22.13. paofecto	profecto
26.24. eo, modo	eo modo
27.21. præteuditis	prætenditis
62.2. obedientes; legi	obedientes legi.